

HEBDOMADAIRE

SIZHUNIEK

ER GUENEDOUR

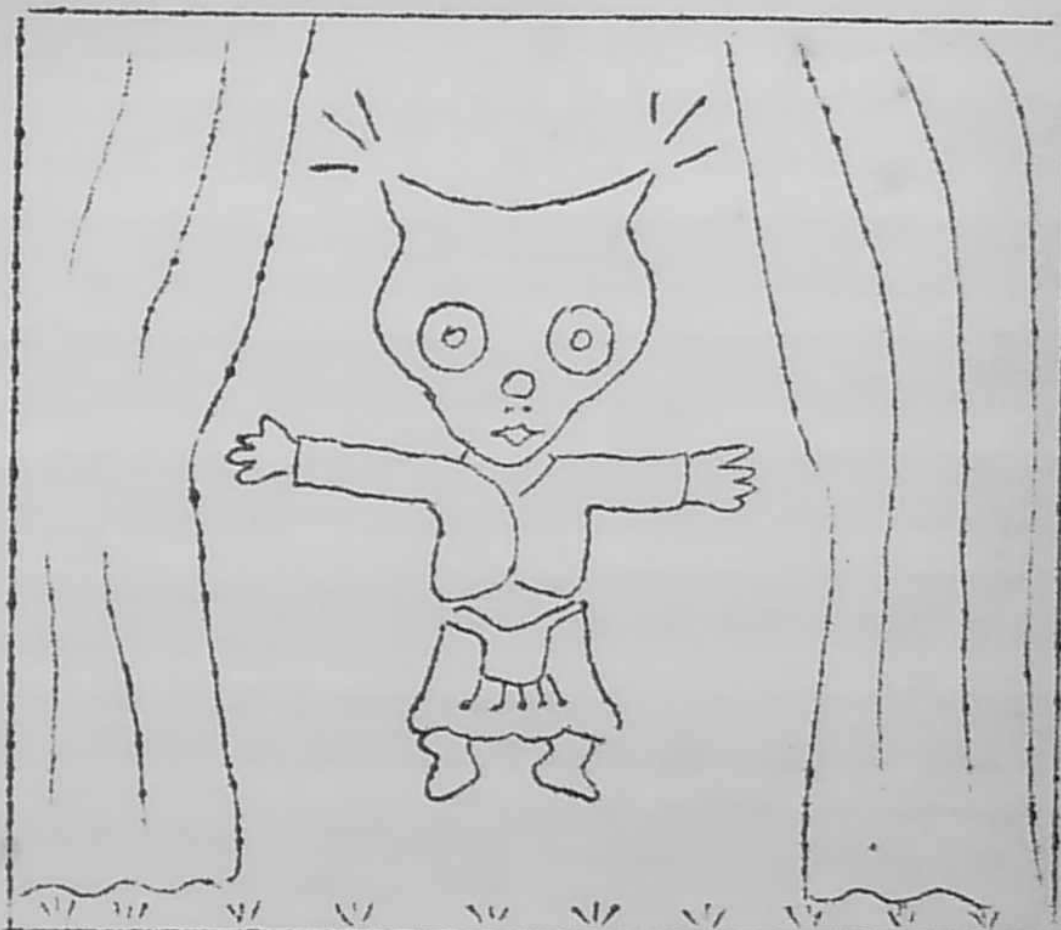
RUMM « B »

Rumm « A » = Keleier Arzhon (miziek)

Rumm « B » = Brezhoneg

Rumm « G » = Gwenedeg

Pep gwir miret strizh

R U M M "B" A GINNIG DEOC'H 68 VLOAZ
EN ARAOK, UR PEZH-C'HOARI ROET E BREST D'
AR 7vet A VIZ EOST 2032, DIWAR UN DARVOUD
EUS MARE AN DALC'HIDIGEZH, ER C'HANTVET
DIWEZAÑ

Ul lezvarn gall en ur gêrbenn a Vreizh-
Izel añvet gant ar C'hallaoued: Tribunal
de première Instance.

RENER AL LEZVARN: Ur Brezhon, An Aotrou
Tupedu.

PROKULOR AR REPUBLIK GALL: Ur Brezhon
arall, An Aotrou Kollboued.

BREUTAER AN HINI TAMALLET: An Aotrou-
Teodeg.

AN HINI TAMALLET: Ur Breizh-Izelad, etre
daou archer, Pennkalet (Jerom Joseb Mari).

UR SKRIVAGNER (grefier).

UR BOLIS-GWARD e-kichen dor al lezvarn.

TUD er sal, o c'hortoz.

W A R S A V , P E N N K A L E T !

(2 arvest)

ARVEST KENTañ

AR POLIS (o huchal en ur skeiñ war an daol) - Tribunal !

AN HOLL (war sav).

RENER AL LEZVARN (oc'h azezañ) - Asseyez-vous ! (ur pennadig amzer --- --- --- o lenn:) Affaire Pennkalet: Insult e à magistrat dans l'exercice de ses fonctions. (o sellout ouzh Pennkalet:) Accusé, levez-vous ! (Pennkalet ne lavar grik ha chom a ra azezet; ar Rener, evit an eil gwezh) Accusé, levez-vous ! (Pennkalet a chom azezet ha ne lavar grik; ar Rener, evit an teirvet gwezh) Accusé, levez-vous ! (Pennkalet ne lavar grik, neuze ar breutaer, an Ao. Teodeg, a c'houlenñ bezañ klevet.)

AN AO. TEODEG - Monsieur le Président, Jérôme Pennkalet, mon client, contrairement à ce que pourrait croire la Cour, n'est ni sourd ni muet, mais je connais ses convictions et je sais que son comportement est dicté par le fait qu'on lui adresse la parole dans une langue qu'il considère, à tort ou à raison, comme étrangère; et par là je tiens à souligner mon objectivité, quoique si je suis ici dans ce prétoire c'est pour, par mes faibles moyens, essayer de contribuer

à servir la Justice en défendant les intérêts de mon client: "Jus est ars boni et aequi"! Je réclame donc pour Jérôme Pennkalet un interprète de langue bretonne.

AR PROKULOR - Je proteste: Cette demande me paraît inadmissible. Pennkalet parle couramment le Français comme tous les habitants de la France une et indivisible, depuis que l'enseignement de la langue française et par la langue française a été instauré en 1881 par Jules Ferry, enseignement qui, je précise est laïque et obligatoire. Par conséquent le département du Morbihan ne saurait échapper à cette règle. Or l'accusé est né à Poulcanastroc le 7 Aout 1874 et il avait donc 6 ans révolus lors de la promulgation de la loi.

AO. THEODEG - Je tiens à faire remarquer à Monsieur le Procureur de la République que le mutisme de mon client n'est pas dû à la non-connaissance de la langue française, qu'il entend parfaitement, aussi bien, d'ailleurs, que d'autres langues étrangères.

AO. KOLLBOUED - Je proteste contre le mot de langue étrangère s'appliquant à la langue française, langue d'autre part appréciée de toutes les républiques noires amies qui ont depuis peu accédé à l'indépendance; et appréciée à son juste pesant de nouveaux francs par l'ami de notre vénéré Président de la République, je veux parler de Monsieur le Président Ben Bella, président de la République Algérienne.

AR RENNER - Messieurs, je vous en prie, ne nous égarons pas et revenons, si vous le

voulez bien au débat. Je ferai preuve de mansuétude et en vertu de mon pouvoir discrétionnaire j'accepte la présence d'un interprète, ne serait-ce que pour démontrer de quelle sollicitude la République a à coeur de défendre ses immortels principes: Liberté, Egalité, Fraternité ! (o komz ouzh ar skrivagner)- Greffier, allez, je vous prie, quérir le concierge, Monsieur le Gac, qui m'a dit avoir appris le Breton sur le giron de sa mère. (Ur pennadig amzer . . . sarac'h mouezhioù o sevel a-du .. bragal a ra ar Renner, laouen e galon. Ar Gak, un den bihan, dister hag aonik, daoulagad lemm, gant ur fri heñvel ouzh ur sivienn Blougastel.)

AR RENNER - Monsieur le Gac, voulez-vous traduire mes paroles à l'accusé: - Accusé, levez-vous !

AR GAK (o komz ouzh Pennkalet) - Ar Prezidant 'neus lâret dit: Sav 'ta !

PENKALET (a sav).

AR RENNER - A la bonne heure; nous allons enfin pouvoir nous expliquer. Pennkalet vous êtes accusé d'avoir, et ceci dans l'exercice de ses fonctions, porté outrage à Monsieur Dogan, Commissaire de Police.

AR GAK - Te peus lâret traou lous d'ar C'homiser Dogan.

AR RENNER - Monsieur Dogan, voulez-vous venir à la barre. (Dogan a zo un den tev, ruz e zremm, bihan ha strizh e zaoulagad) - Levez le bras, jurez de dire toute la vérité, rien que la vérité, dites "je le jure".

DOGAN - Je le jure !

AR RENNER - Racontez-nous les faits.

DOGAN - Monsieur le Président, j'étais dans mon bureau en train d'écrire, quand

l'agent Pennkoad est venu me dire: "Monsieur le Commissaire, il y a là un particulier qui voudrait vous parler confidentiellement". Bien que très occupé, mais n'écoulant que la voix de ma conscience, je dis à l'agent: "Faites entrer". C'est alors que je vis entrer dans mon bureau l'accusé qui, un sourire narquois aux lèvres, me dit une phrase en Breton, langue que j'ai apprise, Monsieur le Président, sur le giron de ma mère "war barlenn va mamm".

AR RENNER - Encore ? ... et quelle était cette phrase ?

DOGAN - "Kaoc'h evidoc'h, hag evit ho mistri. (c'hoarzhadeg er sal)

AR RENNER - Silence, ou je fais évacuer la salle. Traduisez, le Gac !

AR GAK - Sauf votre respect, Monsieur le Président, Merde pour vous et merde pour vos maîtres.

AR RENNER - Ça suffit, traduisez à l'accusé ce que le Tribunal lui reproche.

AR GAK (c'hoarzhadeg er sal) - Un dë, te 'zo aet d'ar c'homisariat ha te 'pous lâret d'ar C'homiser "Kaoc'h evidoc'h ha kaoc'h evit ho mistri".

AR RENNER - Est-ce vrai ? Pennkalet ?

AR GAK - Daoust hag ez eo gwir ?

PENNKALET - Poan em eus Aotrou Renner da veizañ ar pezh a lavar ho jubennour gant e drefodach. A-raok respont, ma a foll ñin bezañ klevet e yezh va gouenn, ar Brezhonog. Ret e vefe ouzhpenn, gouenn gant ar jubennour, ma oar lenn ha skrivañ ar Brezhonog. Mar dco nann, ret e vo kavout unan arall gouiziekoc'h egetañ !

AR RENNER - Traduisez, Monsieur le Gac.

AR GAK € Pour dire que je comprends, Monsieur le Président, je comprends ... (ur gwalc'h-lagad da Bennkalet) ... Mais vous comprenez, moi je suis de Moëlan et Pennkalet parle pas le même breton que moi .. (gant ur glasc'hoarzh ouzh tud ar sal hag ouzh Pennkalet) - "Ne ve ket distaget memes feson, quoi !

AO. THEODIG - Monsieur le Président, il est indéniable que l'interprète est incapable de traduire l'expression verbale de mon client et je réclame un autre interprète.

AO. KOLLBOUED - Je proteste ! Maître Teoddec défend ici une cause perdue, celle de l'idiome armoricain qui, pour l'unité de la France, a dit autrefois un ministre de la troisième République - et sachez, Messieurs que nous mien sommes encore qu'à la cinquième - je répète les paroles de Monsieur Demonzie : "Pour l'unité de la France, la langue bretonne doit disparaître". (trouz er sal)

AR RENER (o skeiñ war an daol) - Le jugement sera rendu à huitaine !

STEGN AR GOUEL

o
o o o

EIL ARVEST

Eizh reiz goude... An hevelep re nemet an Aotrou Ar Gak a zo bet lakaet en e lec'h an Aotrou Dupont. Daoust d'e anv, honnezh a zo Breizhad hag ouzhpenn spilhet eo war e borpant arouez an trech-Neur.

AR RENER - Messieurs, toujours par souci d'objectivité et pour préserver les

droits de la défense, j'ai accédé à son désir en priant Monsieur Dupont, le philologue bien connu et celtisant notoire, de venir à la barre. Je dois dire aussi que Monsieur Dupont a fait preuve jusqu'ici de toute loyauté vis à vis des pouvoirs publics et que, de plus, son urbanité est proverbiale. Je pense donc que l'accusation ne verra aucun inconvénient à ce choix.

AO. KOLLBOUED (ober a ra ur roc'hadenn).

AR RENER - Monsieur Dupont, voulez-vous venir à la barre et demander à Pennkalet s'il a bien dit au Commissaire Dogañ, en entrant dans son bureau, ces paroles infamantes que je vous lis en vous demandant de rétablir la prononciation, "coche evidoche ha coche evite ho mistiie".

AO. DUPONT - Kaoc'h evidoc'h ha kaoc'h e-
vit ho mistri. (c'hoarzhadeg er sal)

AR RENER - Silence, ou je fais évacuer la salle! (da Bennkalet) - Accusé, répondez.

AO. DUPONT (ouzh Pennkalet) - Tamalliad respontit.

PENKKALET - Gwir eo, Aotrou Renner, em eus lavaret d'ar c'homiser ar c'homzoù - se : "Kaoc'h evidoch ha kaoc'h evit ho mistri!" (c'hoarzhadeg er sal)

AO. DUPONT - C'est vrai Monsieur le Président, j'ai dit au commissaire : "merde pour vous et merde pour vos maîtres !"

AR RENER - Pourquoi avez-vous prononcé ces injures inqualifiables ?

AO. DUPONT - Perak hoc'h eus distaget ar c'homzoù-se ken diveulus ?

PENKKALET - Eno emañ an dalc'h. Distaget am eus ar d'homzoù-se ken diveulus, evel ma lavarit, dres evit bezañ kaset dirak

ho lezvarn hag evit lavarout deoc'h n'a-
santan ket bezañ barnet war douar Breizh
va bro gant ul lezvarn gall ha kement-se
diwar an emglev bet sinet e 1532 etre
Breizh ha Roue Bro-C'hall, emglev hag a
zo bet gwallaet betek-hen gant Bro-C'hall
hag he mevelion. Diwar vremañ gwrit ar
pezh a garit; ne respontin mui deoc'h !

AO. DUPONT - Là est la question. J'ai
prononcé ces paroles inqualifiables, com-
me vous le dites, justement pour être en-
voyé devant votre tribunal et vous dire
que je n'accepte pas d'être jugé sur la
terre de Bretagne mon pays, par un tribu-
nal français et cela de par le traité de
1532 signé entre la Bretagne et le Roi de
France - Traité qui a été depuis lors et
jusqu'à ce jour, violé par la France et
ses domestiques.- A partir de maintenant
faites ce que vous voulez, je ne vous ré-
pondrai plus.

AO. KOLLBOUED (ruz da stlakañ) - C'est un
scandale ... (ne c'hell ket lavarout mui-
oc'h, kouezhañ a ra semplet; dizurzh er sal)
AR RENER (o huchal en ur skeiñ war an
daol) - Le jugement est renvoyé sine die!
TUD ER SAL - Amen !

STEGN AR GOUEL

DIWEZ

AN DANEVELL-MAN
A OA BET SAVET
WARLENE GANT
PAOL AR REST

Copyright 1964

N° 8

Fr. 0, 50

17/3/1964

HEBDOMADAIRE

SIZHUNIEK

Dépôt légal effectué
Périodique inscrit à la C.P.P.P. sous le No 41.411

Diskleriet hervez lezenn

Abonnements

Rumm A & G

1 an 6 F.

Rumm B

5 numéros 2 F.

50 numéros 18 F.

Koumanantoù

1 bloavezhiañ 2 skoed

5 niverenn 8 real

50 niverenn 6 skoed

Studierion ha soudarded 4 skoed

AOTRE d'an holl DA BAEÑ DRE DAMMOÙ !

Dirècteur et Imprimeur

h. hillion ARZON MOR BIHAN

Renèr ha Mouler

C. C. P. Rennes 120 68

ER GUENEDOUR

RUMM « B »

Rumm « A » = Keleier Arzhon (miziek)

Rumm « B » = Brezhoneg

Rumm « G » = Gwenedeg

- Pep gwir miret strizh

- O, lala !
- Taratata !
- Rata !
- ... ?
- Da verenn !

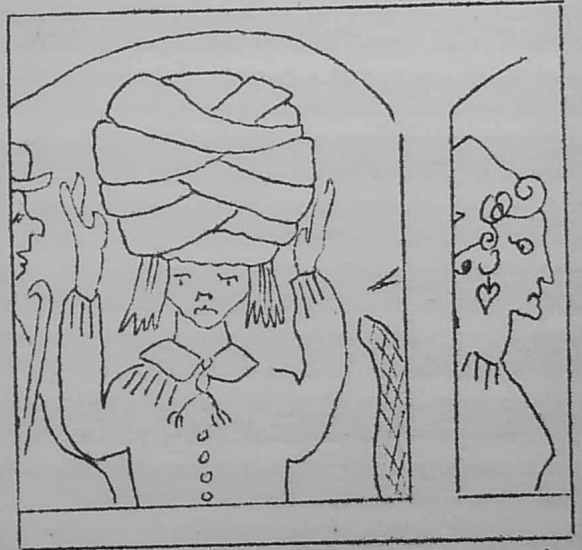
.....
UR C'HELOU MANIRUS MET GWIR . . .

C'hoazh mar deo anavezet ar c'heloù gant pep unan er vro, arabat dimp lakaat an anvioù war o hed, rak mezhus eo :

Digwener 13 Meurzh 1964, goude bezañ tañvaet ur banne gwîn a re, ez ea koezhet penn an Itron P.P. (eus A.) er soubenn. Tri c'hard-eur eo bet div amezegez kalonek ha truezus o lemel ar soubenn diouzh ar blev ha ken pell-all o lemel ar blev diouzh ar soubenn.

War-lerc'h an darvoud mezhus-mañ, he deus prometet groñs an Itron P.P. ... ne rafe mui soubenn.

.....
- 1 -

UR BUGEL MAC'HAGNET

Degouezhet eo an dra-mañ digwener 6
meurzh er c'harr-boutin etre Gwengamp ha
Lanuon :

E Kaouan setu ma pign er c'harr ur
vaouez gant he bugel 5 pe 6 vloaz. Ar
bugel, avat, eo pakotet e bacour kaezh
penn gant ur pikol lienadur. Sur awalc'h
emañ e vamm o kas he c'hrouadur da Lan-
uon evit bezañ operataet. Hogen ne ze-
blant ket ar bugel bezañ gwall nec'het ;
krog eo da c'hoari, zoken, gant nozeleñ
ar prenestr...

Vlañhhh !!! Sed ur glakennad skiltr

war e feuskennoù tener ! Ober 'ra neuz
ar paotrig da welañ, evel just, ha...

Vlañhhh !!! Sed ur glakennad all, da
zaskor skiant dezhañ, sur awalc'h .

Hogen, krog eo an dud da fuloriñ a-
enep d'ur vamm ken kriz ha dinatur. Mont
e ra an teodoù war-raok, lemmoc'h-lemm,
gellout 'rit krediñ !

Kement rak se, seulvui ma krozer 'enep
dezhi, seul fuloriñ a ra ar vamm ivez.
Benn ar fin setu hi o sevel da restaol o
feadra d'an dek teod binimus well-wazh :

- Aha, ya ! "Ar paour kaezh krennard" !
Aha, ya ! "Ar vamm digalon" ! Aha, ya !
Ret eo tremen un dra bennak, memestra ,
d'ar baour kaezh vugale, dreist holl d'
ur malurus-bihan-klañv evl hemañ ! Ac'-
hanta, sellit, tудоù gaezh, ha dispour-
bellit ho taoulagad ar pozh a garfet,
rak n'ho pe ket al lañs da welañ bend
deiz seurt traoù iskis. Deus anañ, ho Ifig
- diouzhtu - ha ro peoc'h, pootmamant...

Dilienniñ a ra ar vaouez penn Ifig ha
setu dizoleot ar gouli... Gwasoc'h c'ho-
azh eget ne c'holler krediñ !

- Ya ! Eme ar vamm, omaomp o vont d'an
ospital...Rak n'hon eus ket gellout hag e
dad na me, dont a-benn da lomet ar pe-
kambren deus fellec'h d'ar manour fall-
mañ kabellañ e benn gantañ dec'h d'an
noz !

K U Z U L K E R E N R O C ' H

Ar c'huzulier : - Hag e lârit petra, 'n
Aotrou Maer ?

'n Aotrou Maer : - Me lâr "melchon" !

Ar c'huzulier : - Me lâr 'veldec'h !

PELLIZHER EUS LISE BIM-BIM • • • • •

Kavet eo bet korf targazh an Itron Renerez paket en torchenn gwele ar borzhie-
rez (1). Piv eo ar Muntrer ? Lommig
pe Vatinlin ?

Kambr Lommig a zo er c'hentañ soliera-
dur. Aes eo diskenn gant an diri .

Matilin en deus goulennet digant mestr
ar sal-studi d'ober un dro er-maez.

Kavet 'zo bet gant ar furcherion :

- Ur vlevenn mourrou digant ar c'hazh
e kichen dor kambr Lommig. Daoust hag e
vije amañ (2) lec'h ar muntr ?

- Un toull el lloerzh, douar nevez dis-
krabet, diouzh giz ar c'hizhier, o c'hor-
foù klañv ganto. Daoust ha tachad an (3)
torfed a vije amañ ?

Brañsellat e benn goustadik a ra ar

mestr-furcher.

Lommig ? Matilin ? Piv eo ?

Tapet en deus
soñj en ur
c'hrennlavar :

" Ar c'hazh en
toull ha petra
c'hoazh " ?...
an douar pe ..
..ar fri !...

Kavet am eus !

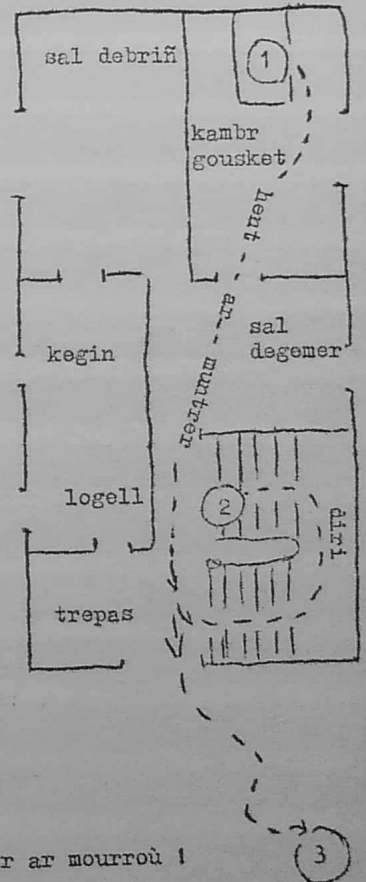
- "Laka da fri
e toull ar
c'hazh " ...

- " E toull al
liorz, blaz
ebet, nemet
bokidi frond-
us .

" Rekiz eo lu-
ziañ ar roudoù
ma vez furchaé
deg" ... Sed ar
pezh en deus
soñjet unan
bennak .

- Piv ?

- Lommig, paotr ar mourrou !

Skrid ha Skeudenn
hervez:
F. ar C'haloneg .

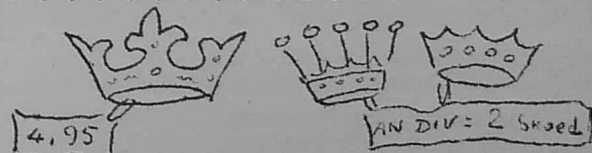
.....

UN DARVOUD HAG EN DEFE GELLET MONT DA GER

Landreger, 16 Meurzh 1964, hervez hon c'hourater :

E oa Itron Bobichet, kelemnerez retredat o tistreiñ d'he zi, war dro unek eur diouzh an noz, goude bezañ bet e ti ur vignonez o sellout ouzh ar skinwellerezh, pa fellas dezhi digeriñ he zor; sed ma rampas an alc'houez hag e kouezhas en un toull du. An noz a oa teñval ha kaer he devoa klask, ne rae Itron Bolichet nemet en em skuizhañ-divi; krediñ reas dezhi e oa o vont da fatigañ arack pell ! Ne vane ganti nemet ur spi: kavout ur gambr evit an nozvezh en un ostaleri bennak ! Evurusamant e teuas Aotrou Ar C'hazh, raganvet Ifig, da dremen. Hemañ, ur paotr yaou-ank ugent vloaz, anavezet mat er G'hanton evel den a skiant, a gavas diouzhtu an alchouez, peogwir e oa o paouez prenañ ur gouloù Wonder : An tredanellig Wonder, e vuhez n'eo ket berr.

.....

KLEVET ER SKINGOMZEREZH D'AN 15 MEURZH:

-Bro Norge (Norvegia) en em ziseziz eus 350.000 "Kurumenn" -

Diouzhtu hon eus soñjet goulenn unan anê evit Priñsig Koadmoc'han !

Dépôt légal effectué

Diskleriet hervez lezen

Périodique inscrit à la C.P.P.P. sous le No 41.411

Abonnements

Rumm A & G

1 an 6 F.

Rumm B

5 numéros 2 F.

50 numéros 18 F.

Koumanantou

1 bloavezhiañ 2 skoed

5 niverenn 8 real

50 niverenn 6 skoed

Studierion ha soudarded 4 skoed

LOTRE d'an holl DA BAEÑ DRE DAMMOÙ !

Directeur et Imprimeur

Rener ha Mouler

h. hillion ARZON MOR BIHAN

C. C. P. Rennes 120 68

N° 9

Fr. 0, 50

24/3/1964

HEBDOMADAIRE

SIZHUNIEK

ER GUENEDOUR

Rumm « B »

Rumm « A » = Keleier Arzhon (miziek)

Rumm « B » = Brezhoneg

Rumm « C » = Gwenedeg

Pep gwir miret strizh

Gwraet 'm eus ar fall
diouzh va gwellañ.

Y e l l e n

N'EO KET AR C'HALLAOUED A ZO KABLUS ...

Nann 'vat an dro-mañ ar C'Hallaoued - siw-
azh deomp - n'int nag evit unan nag evit
daou e dale an embannañ. Aotre da embann a
oa bet roet deomp, evel a ouzoc'h. Ur mek-
anik mat da skeiñ stensiloù a oa en hor
c'herzh. Ha madik a-walc'h e teue an traou
ganeomp.

Bennozh Doue d'al lennerion o deus
kaset pennadoù deomp. Bern lizheroù hon
eus bet ha n'eo ket bet cilgeriet dezhe
zoken. Digarez a c'houlennomp digant hor
c'heneiled.

Danvez 'zo ganeomp evit an tri rumad
: ar rumad A ma vo embannet, a-barzh ne-
meur hor eus spi, dafar evit ur skiant
nevez e Brezhoneg ; ar rumad B a ginnig
deoc'h fentigelloù a bep oil, gwir hañ d'al
"Lizher Tregeriat" - Doue d'e bardomp ; hag
ar rumad C a bourchaso pennadoù gwenedek d'
al lennerion war c'hortoz.

Gant se 'ta e teu deoc'h meizout e oa
kement tra gant an tu ganeomp... nemet ne
oa ket yac'h rener ar gelaouenn.

A-drugarez dan avol gwenedour - eus
Bro-Ereg a fell din lavarout - en deus ad-
staget gant e labour hag a-drugarez dezhañ
e teu er-maez hiziv un niveronn arall hir-
c'hoantaet.

Diouzh ur bugel e vez kaout aon rak an
teñvalder. Hogen mantrus e vez d'ur gour
kaout aon rak ar sklaerder.

P l a t o.

A R Z H O N :

AN TANGWALL E TI TUAL :

Komzet e vez, komzet e vezo pell c'hoazh eus ar gwallzarvoud-se ! Evit bremañ mont a ra an ti nevez war grec'h. Kalz kaeroc'h kalz brasoc'h eget an hini tangwallet.

N'eo ket hep abeg : kresket eo ar familh, peogwir eo dimezet ar sizhun- mañ an dimezell TUAL gant ur reder-marc'hhouan brudet, GOUY e anv. Hon gwellañ gourc'hennemou d'ar vamm ha d'an tad yaouank (da zont).

S A R Z H A V : N'eo ket bet paket c'hoazh gant ar polis an terror gwer. Hogen kement a zarvoudoù iskis a zo c'hoarvezet e kêr, e kastell KêrTomaz, ken e vo ret deomp mîr-out un niverenn a-bezh evit displegañ an traou. Hogen mac'h eus lennerion o c'houz-out un dra bennak kuzh n'o deus nemet skrivañ deomp.

- Krog eo ebeulez 'n Aotrou Person da fringal.

- Ne ouien ket en doa kezeg !

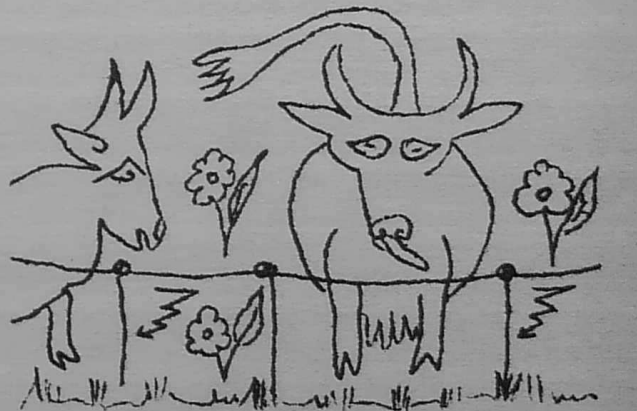
- Ar wirionez 'dle bout ganit !

P a o t r i g e v a d i g o ù

Un den a gavas war e hent ur paotrig o
tebriñ ur sac'had bras a vadigoù.

- Petra, emezañ d'ar paotr bihan, n' eo
ket mat debriñ kement all a vadigoù. N' ez
i ket da gozh ma tebrez kement all a sukr-
iaj. Da gozh ez int aet ez tiegezh ?

- O ya, eme ar paotr, ma zad-kozh a zo
aet da bevarsek vloaz ha pevar ugent. Met
hemezh a sousie eus e bemp krapouezhenni!
(Kaset gant KONAN - Kanada)

- N'oc'h ket o vonet hebioù d'an neud tre-
dan, memestra, pe sot ez oc'h !
- Eo, met krogit em lost, spurmantet em
eus ne santer netra evelse !

O B E R I A N T I Z :

- Dec'h hon eus labouret betek kouezhañ.
- Petra hoc'h eus gwzaet ?
- Lakaat gwin er boutailhoù.

(abEmez)

PALLIZHER EUS LISE BIM-BIM :

Hiziv ez eus trous gant ar vistri yaouank. Degouezhet eo gante ur c'helenner nevez war ar spagneg. Un den a-zoare eo hag en e c'hodell ez eus paperioù eus armodennoù diaes. Pep unan en deus klevet ne chomo ket pell e Lise Bin-Bim. Bez' ez eus tudjentil a-bouez e Pariz a zo keneiled dezhañ.

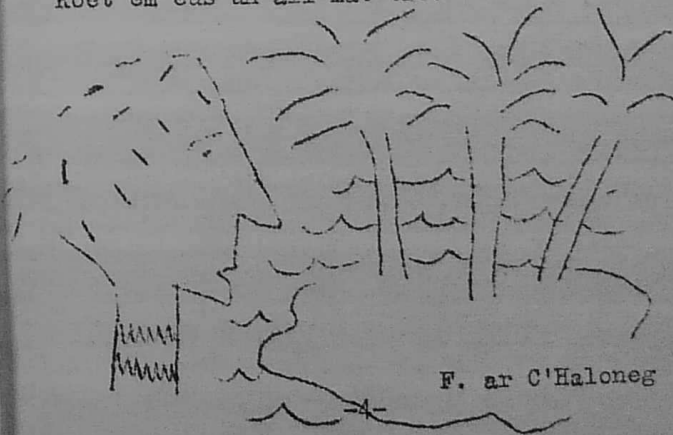
Antronoz, setu ar c'helenner gant ul lizher en e zorn : "Sur e oan ne chomfen ket re bell, anvet on evel enseller war ar spagneg en enezenn Tahiti" a skriver din.

Jobig e zaoulagad danziger a c'houñ : " Piv en deus gwelet ur skritur kam-oc'h ? An hovelep tra ha va lin... " Eog ar baotred all da c'heardhin. Fall neuz d'ar pariziañ goapaet.

"Komzet em eus d'an Intrenn kenarez", emezañ.

"Petra he deus lavaret ?"

" Panevedon ne vijec'h ket bet anvet Roet em eus un ali mat-tre.

F. ar C'Haloneg

NANN KABLUS ! - Ur wezh all pa po o'hoant
da bokañ d'ho kwreg, na chomit ket tostik
d'ar prenestr evel m'ho peus gwraet dec'h
d'an noz ! - Ola ! 'vat ! Aotrou, gor-
tozit un tammig rak dec'h d'an noz ne oan
ket er gêr.

M'anavezan ket
ac'hanoc'h !

Deus amañ 'ta, Fido !

Ar bajenn-mañ en he fezh gant

A. MORVAN - Kallag

K A E L G E R kaset gant Ronan TREMEL

C'H ha CH a dalvez evit Unan

A - LED

- 1 Gwezegall.
- 2 Anv paotr;
Atahin.
- 3 Skuizhañ; Den.
- 4 Flourenn; Pemp.
- 5 Azeulet e vez.
- 6 Enezenn vrudet;
Ger-mell.
- 7 Anv plac'h;
Kozh.
- 8 Stagell;
Dizanav.
- 9 Diviz.
- 10 Ger-mell; Ober
ray evel gozed.

A - SONN

- 1 Lojeiz evit merc'h-
ed en Iwerzhon gwezh-
all.
- 2 Oriadezh; Bezañ.
- 3 Manko.
- 4 Tennadeg.
- 5 E-barzh; Nend eo;
Stêr Breizh hep fin.
- 6 Abeg pennañ.
- 7 Anv plac'h.
- 8 Stumm amreizh
bezañ; Fust arar.
- 9 Anv paotr; Propr.
- 10 Mont a ra d'an em-
penn; Bezañ.

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1										
2						██	██			
3					██					
4									██	
5									██	
6		██							██	
7					██		██			
8			██							██
9		██					██		██	
10			██							

Kcolgor niverenn 1.

Diskoulm war hon niverenn da zonet.

N° 10

Fr. 0, 50

31/3/1964

HEBDOMADAIRE

SIZHUNIEK

Dépôt légal effectué Diskleriet hervez lezenn
Périodique inscrit à la C.P.P.P. sous le No 41.411

Abonnements

Rumm A & G

1 an 6 F.

Rumm B

5 numéros 2 F.

50 numéros 18 F.

Koumanantoù

1 bloavezhiaed 2 skoed

5 niverenn 8 real

50 niverenn 6 skoed

Studierion ha soudarded 4 skoed

AOTRE d'an holl DA BAEÑ DRE DAMMOÙ !

Directeur et Imprimeur

h. HILLION ARZON MOR BIHAN

C. C. P. Rennes 120 68

Rener ha Mouler

ER GUENEDOUR

RUMM « B »

Rumm « A » = Keleier Arzhon (miziek)

Rumm « B » = Brezhoneg

Rumm « G » = Gwenedeg

Pep gwir miret strizh

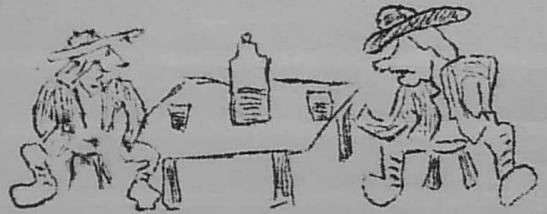

- Ha gwelet 'peus an dafar a vo embannet er rumm A ?
- Me ? Ne gomprenan netra enne ! Safar 'vat vez kaset endro dezhe !
- Ma n'eo ket piteciapl ! Ret vo dit ret-orn d'ar skol, plac'h kaezh !

o o o o o o o o o o o o o o

En ardremez ar rumm B, hon eus diouganet donedigezh er bed niverenn gentañ ar rumm A. Hag hol lennerion d'en em c'houlenn pe-tra vezo diouti. Kompren a c'hellit e vezo un niverenn skiantel anezhi. Un niverenn a zo bet hir spontus da sevel. Soñjit 'ta : abaoe daou vloaz warn-ugent emaez krog mat gant. Moarvat ez eo re abred da gas kuit ar gouel a guzh ouzhoc'h golo an niverenn-se. Met 'n eus aon e red ken buan ar vrud e Breizh ma vo gouezet pe zanvez a vo enni pell kent na zeuy er-maez eus ar wask.

Neuze da be vad e talvezfo deomp 'n em zebriñ ar gwad da sevel ur pennad hir spontus da zisplegañ deoc'h hiziv an deiz pe-seurt e vo ar skiant a zafarer dezhi evit ar wezh gentañ e brezhoneg ? Neozh, kozh eo anezhi. Deskiñ enta pasianted en ur c'hortoz ha spi hon eus e vo ur souezhenn.

An hollwashaer : hanter c'houllo eo dija
 ar voutailhad gwin.
 Ar gwellweler : nann avat ! hanter leun
 eo c'hoazh ! (A. MORVAN)

o o o o o o o o o o o o o o o

A YEZH DA YEZH : Ur mailh war ar Yezhoù e
 oa Karel V. Un deiz e c'houlennas un den
 eus Bro-Rusia d'gantañ perak ne oa ket
 bet evit deskiñ Rusianeg.

- Gant gwir abeg, eme an Impalaer. Spagn-
 oleg a gomzer gant Doue, Italianeg gant
 e vuiañ-karet, Galleg gant
 e geneil, Saozneg er marc'hadoù, Germaneg
 gant un danvez milour, Hungareg gant e
 ward'h ha Rusianeg gant an diaoul.

War se e lavaras ar paotr

- Hag an Izelvroeg neuze ?
 - Homañ a c'hell bout yezh ar besketaer-
 ion hag ar gouerion... met derc'hel a ra
 seurt tud d'o ger !

KAOZIOÙ PREñVEK : Kuntuilhet en devoa Pad
 un aval. Ha mamm da erbediñ outañ diwall
 ouzh ar preñv.

- Mammig, a eilgomzas ar
 bugel, me pa zebran un aval, ar preñv n'o
 deus nemet diwall !

(abErnez)

AAN DO ÑVAER KEZEG

Un tamm krak aotrou a en em ginnige un devezh da zanvez mevel d'ur menajer Hemañ un tamm disgiz ennañ o welout daouarn gwenn ar paotr, a c'houlennataas anezhañ :

- Ha gouzout a rez labourat douar ?
- Ya, sur, Aotrou.
- Ha kordenniñ koad ?
- Da se n'em eus ket va far.
- Ha troc'hañ gouzel ?
- Feiz, ya 'vat.
- Gouzout a rez diouzh al loened ?
- O ya, diouzh ar saout hag ar c'hezeg.
- Ha, va faotr, aze er park em eus ur marc'h un tamm fredon ennañ. Ha diskouez a rafes deomp penaos e teufes a-benn dioutañ hag int er park. D'o heul e oa deuet ar vevelion all, hast enne da welout an aotrou o pokat d'an douar.

Hemañ a bignas war gein ar marc'h, ha yao, hemañ da fringal en-dro d'ar park en-dra ma c'helle. Ar paotr yaouank a rampe diwar ar marc'h mui ouzh mui. Erru e oa war penn pennañ an tailher pa dremenas dirak ar menajer hag e vevelion a oa o c'hoarshin.

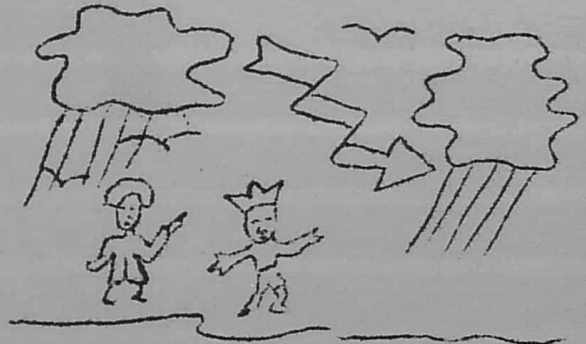
- N'ho'e eus ket hini all ebet, enezañ. Hemañ, gwelout a rit, ez on erru echu gant añ!

(Kaset gant KONAN - Kanada)

o o o o o o o o o o o o o o o o

SPERINDEK AR VATEZH ?

- Nenneg, roet ac'heus dour d'ar pesked ruz?
- Narenn, mamm, n'o deus ket evet an heni a zo bet roet dezhe dec'hi

-Arnev 'zo, mab Tiern, n'ac'h eus ket un diskuruner ?

-Nann, eme an Tiern, n'em eus nemet ur gurumennig !

o o o o o o o o o o o o o o o o

Paotr ar Vered

Ur paotr didalvez a oa chomet pemp pe c'hwec'h vloaz hep labourat, a gavas abenn ar fin labour da doullañ toukloù beziou ar vered. Ha souezhet an holl ! Un nebeut deizioù diwezhatoc'h ur mignon dezhañ a voe souezhet o kavout amezhañ er gêr war greiz an deiz.

- Petra, emezañ, ne labourez ken ?

- O nann, eme Paotr an Toulloù, eneus a-walc'h e oa va labour. Penn da benn ar vered e welen skrivet : "Amañ e tiskuih Pêr... Amañ e tiskuih Paol... Amañ e tiskuih Makez... An holl a tiskuihe, e oan va unan o labourat. Setu perak emañ chomet er gêr da ziskuihañ.

(Kaset gant KONAN - Kanada)

K A E L G E R kaset gant Ronan TREMEL

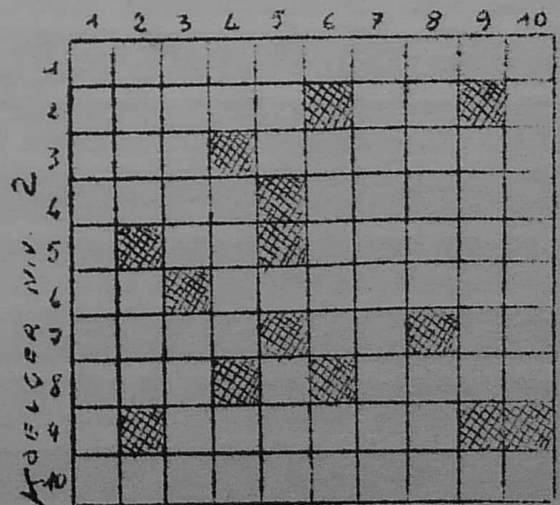
C'H ha CH a dalvez evit Unan

A - LED

- 1 Kêr e Breizh
- 2 Doanuis; Stag-ell; Raganv
- 3 Estlammadenn spagnolek; trok-erezh
- 4 Poultr; E Su-Amerika
- 5 Araogenn; UIoù Treger; broudi
- 6 Ober; ar mont
- 7 Kinon; Rakverb
- 8 Stumm amreizh bezañ; Yann gozh
- 9 Droukvesko
- 10 Gwenodennoù

A - SONN

- 1 Lec'hioù danvez tan enno (+)
- 2 Da zerc'hel kon;
- 3 Speredoù; dastum bezhin
- 4 Arme; amzer vray Div wezh re
- 5 Bre-se; Glac'har
- 6 Pemp; Barrenn-zor; Raganv
- 7 Polpeganed
- 8 O ruzañ; Stêr e Breizh
- 9 Dezhañ; Istor
- 10 Zoken (+=2) Er mor

(An diskoufm pajenn 6)

H	O	C	K	E	L	L	E	N	N									
E	R	W	A	N				D	A	E								
O	G	I	N					P	A	O	T	R						
L	E	T	O	N	E	N	N					V						
I	D	O	L	E	N	N						E						
E												A	N					
N	O	R	A									H	E	N				
N	A											A	T					
O												E		Z				
U	R											G	O	Z	E	L	L	O

NIV. 1

T	R	E	L	E	V	E	N	E	Z
A	O	N	V	S					
O	L	E		E	S	K	E	M	M
U	L	O	C	H	P	E	R	O	U
A					P	A	L	E	J
R	I				A	R	E	D	K
C	H	A	D		L	R		N	E
E	D	O			R		I	A	N
G					T	R	E	M	O
I	V	A	R	C	H	E	N	O	U

NIV. 2

N. 11
HEBDOMADAIRE

F. 1,50

15. 7. 1964
SIZHUNIEK

Dépôt légal effectué Diskleriet hervez lezenn
Périodique inscrit à la C.P.P.P. sous le No 41,411

Abonnements

Koumanantou

Rumm A & G

1 an 6 F.

1 bloavezhad 2 skoed

Rumm B

5 numéros 2 F.

5 niverenn 8 real

50 numéros 18 F.

50 niverenn 6 skoed

Studierion ha soudarded 4 skoed

AOTRE D'AN HOLL DA BAGAÑ DRE DAMMOÙ !

Directeur et Imprimeur

Rener ha Mouler

h. hillion ARZON MOR Bihan

C. C. P. Rennes 120 68

RABELAIS

OBEROU

(V,28,21,23)

troet gant

HEZIGIEZHAN

ER GUENEDOUR

Pennskrivagner : AbEnnez

Pep gwir miret strizh

Klaoustre a oa bet lakaet din ne deufen ket a-benn da dreiñ e brezhoneg pennadoù zo eus Rabelais. D'hol lennerion bremañ da varn mar don deuet a-benn d'henn ober ha ma oa gouest hor yezh da zreveziñ er- vat yezh an estren.

Ar pennad-mañ, a-hervez, a oa unan ag ar re ziaesañ. Feuket e vo ivez tud 'zo gant ar mennoziou a gaver e-barzh. Arabat enta lakaat ar skrid-mañ etre daouarn ar vugale (eus dek da c'hwegont vloaz). Ha spi 'm eus da vout pardonet gant ar re 'rall.

HEZIGIEZHAN.

... En amzer ma oamp marmouzion.
MAO DEZ GLANNDOUR.

Trugarez da ABENNEZ da
vezañ deuet da HEZIGIEZHAN...
A r R e n e r .

PENNAOS PANOURGOS OC'H APERSIÑ UR BREUR
FRINGOL N'EN DEVOE GANTAÑ DA EILGOMZ
NEMET UNSILABENNOÙ

Panourgos goude ma voent aet tre n'en devoe gwraet nemet arvestiñ ouzh min ar Fringoled rousel-se ; neuze e sachas war wilgin unan anezhe, treut evel un harink, ha gouleñ outañ :

- Frater, Fringol, Fringolell, emen emañ ar c'hagn ?

Eilgomz a reas ar Fringol : "Traoñ".

PAN. Ha paot hoc'h eus emañ ? FR. Rouez.

PAN. Pet a zo e gwir ? FR. Dek.

PAN. Pet a venfec'h ? FR. Kant.

PAN. Emen o dalc'hit kuzhet ? FR. Di.

PAN. Krediñ a ra din n'int ket holl a un ead. Petore korfenn o deus ? FR. Treut.

PAN. Al liv, peheni ? FR. Kann.

PAN. Ar blev ? FR. Ruz.

PAN. An daoulagad ? FR. Du.

PAN. Ar min ? FR. Koant.

PAN. An divabrant ? FR. Blot.

PAN. O hoalerezh ? FR. Eost.

PAN. O sell ? FR. Fraezh.

PAN. O zreid, penaos ? FR. Plaen.

PAN. O seuliou ? FR. Berr.

PAN. An traoñ, penaos ? FR. Kaer.

PAN. Hag an divrec'h ? FR. Hir.

PAN. Petra zo ouzh o daouarn ? FR. Feur.

PAN. Gvalennoù ar biz, petra ? FR. Acour.

PAN. Petra lakait d'o gwiskañ ? FR. Pann.

PAN. Petore pann a gemerit ? FR. Fresk.

PAN. Pe liv eo ? FR. Gwer.

PAN. O c'habell ? FR. Glas.

PAN. O botoù, penaos ? FR. Gall.

PAN. Hag ar pann-se ? FR. Stank.
 PAN. Ha penaos emañ o botoù ? FR. Lêr.
 PAN. Hogen penaos emaint a-walc'h ?
     FR. Treuz.
 PAN. Evel-se e kerzhont ? FR. Tost.
 PAN. Deomp d'ar gegin, eus ar gisti a lav-
 aran, ha, war hor goar, diennomp kement
 tra diwar ar vrifenn. Petra zo er gegin ?
     FR. Tan.
 PAN. Petra vag an tan-se ? FR. Premn.
 PAN. Ar premm, penaos eo ? FR. Sec'h.
 PAN. Pe goad eo ? FR. Kroaz.
 PAN. Brifenn ha herdin ? FR. Rask.
 PAN. Pe goad leskit er gambr. FR. Pin.
 PAN. Petore gwez c'hoazh ? FR. Tilh.
 PAN. D'ar gaged-se me zo war hanter ; pe-
 naos o faskit ? FR. Mat.
 PAN. Eus petra e tebront ? FR. Bleud.
 PAN. Petore bara a gemeront ? FR. Brizh.
 PAN. Ha petra c'hoazh ? FR. Kig.
 PAN. Pe o doare ? FR. Kraz.
 PAN. Ha soubenn a ya gante ? FR. Ket.
 PAN. Ha gwestell ? FR. Tamm.
 PAN. Seurt ganin. Ha ne bredont ket gant
 pesked ? FR. Eo.
 PAN. Penaos ? Ha petra c'hoazh ? FR. Ui.
 PAN. Hag e plij dezhe ? FR. Poazh.
 PAN. Goulenn a ran poazh e pe zoare ?
     FR. Krin.
 PAN. N'eus ken eus o bitailh ? FR. Eus.
 PAN. Petra 'ta ? Petra o deus ouzhpenn ?
     FR. Buoc'h.
 PAN. Ha petra c'hoazh ? FR. Hoc'h.
 PAN. Ha petra c'hoazh ? FR. Gwaz.
 PAN. Petra a-leizh ? FR. Garz.
 PAN. Heñvel ? FR. Yar.
 PAN. Petra o deus da lipig ? FR. Hal.

PAN. Ha gant ar traou milis ? FR. Fro.
 PAN. Ha da zibenn o fred ? FR. Riz.
 PAN. Ha petra c'hoazh ? Laezh.
 PAN. Ha petra c'hoazh ? Piz.
 PAN. Pe o doare, gouez deoc'h ? FR. Glas.
 PAN. Petra lakait gante ? FR. Lard.
 PAN. Ha frouezh ? FR. C'Hwek.
 PAN. Penaos ? FR. Kriz.
 PAN. Muioc'h ? FR. Kraoñ.
 PAN. Ha penaos ec'h evont ? FR. Skarzh.
 PAN. Petra ? FR. Gwin.
 PAN. Peseurt ? FR. Gwenn.
 PAN. 'Pad ar gouañv ? FR. Yac'h.
 PAN. D'an nevez amzer ? FR. Taer.
 PAN. Diouzh an hañv ? FR. Flour.
 PAN. Da vare an dianeost ha kuntuilh ar
 greurwin ? FR. Kufiv.
 PAN. Orged kougoul; a c'harmas Breur Yann
 penaos ar fringelled-mañ, amañ fringolek,
 a zlefe bout kuilh, ha penaos e rankfent
 mont d'an tuzh, o vezañ ma peuront ken mat
 ha ken puilh !
 - Gortozit, eme Panourgos, ma peuratersan
 Pa da goulz e kouskont ? FR. Noz.
 - Hag e savont ? FR. Deiz.
 - Setu, eme Panourgos, ar c'hoantañ Fring-
 ol a c'haolian ar bloaz-mañ. A youl Doue
 ha'r gwennvidik sant Fringol ha'r wemvid-
 ik ha dellezek santez Fringolez, e vefe
 kentañ Pennvarner Pariz ! Fidamdoustik, va
 faotr, pe diskriver daeloù, pe krenmaer
 breudoù, pe reizher arguzioù, pe pizhmig-
 er teuliadoù, pe konoc'her paperennoù, pe
 eskader skrivadennoù e vefe ! Hogen bremañ
 distroomp d'ar bevañsoù arall, ha komzomp
 a daolioù hag a zistrafuilh eus ar re-se
 hor C'Hoarezed e karantez.

Hag ar sturiadeg ? FR. Tév.
 PAN. War an treuzoù. FR. Flamm.
 PAN. Er goueled ? FR. Kev.
 PAN. Me lavzre e vez anezhi ? FR. Tomm.
 PAN. Hag ez eus ouzh he riblenn ? FR. Krev.
 PAN. Penaos ? FR. Rouz.
 PAN. Ha gant ar re goshañ ? FR. Louet.
 PAN. Ar gwinkerezh anezhe, penaos ?
 FR. Prim.
 PAN. Lavig an div feskenn ? FR. Druz.
 PAN. An holl a zo nijellus ? FR. Re.
 PAN. Ho pinvioù, penaos ez int ? FR. Bras.
 PAN. Hag o bevenn, penaos ? FR. Krenn.
 PAN. Ar penn, pe liv eo ? FR. Brizh.
 PAN. Paz int gwraet, penaos ez int ?
 FR. Peuc'h.
 PAN. Hag an divgell, penaos ez int ?
 FR. Karg.
 PAN. Ha penaos e troñsit ? FR. Stok.
 PAN. Ha penaos e teuont pan deo gwraet ?
 FR. Magn.
 PAN. Hogen gant al le hoc'h eus gwraet pet
 gwezh a-riñv-kaer e rit peurvuiñ bemdez ?
 FR. C'Hwec'h.
 PAN. Ha bemnoz ? FR. Dek.
 -- Mahitouz, eme Breur Yann, al **loudour**-se
 ne deurvez **ket** tremen c'hwezek, mezh zo
gantañ.
 PAN. Da c'houzoub eo, Kellies e rafes
 Breur Yann ? Dre Zoue, lor - pezel eo,
gwir.
 Evel-se e ra ar re 'rall ? FR. Holl.
 PAN. Piv eus an holl an oriatañ ? FR. Me.
 PAN. Biskoazh fazi ne rit ? FR. Seurt.
 PAN. Koll va skiant a ran war ar c'hraf-se
 Goude am bout skarzhet ha lakaet da hesk
 an neizhour hoc'h holl kibelloù sper, hiz-

iv an deiz kement a c'hell bout ? FR. Mui.
 PAN. Ceotenn India, meulet gant Teofrastos
 a vez gante, pe e rambrean. Hogen mar de-
 gouezh, dre berzh reizh pe get, un digresk
 ezel bennak, penaos e rit-hu ? FR. Fall.
 PAN. Ha petra ra ar gagnet. FR. Trouz.
 PAN. Ha mar spanit un deiz ? FR. Gwa !
 PAN. Ha petra roit dezhe ? FR. Bazh.
 PAN. Petra reont deoc'h neuze ? FR. Kaoc'h.
 PAN. Petra lavarez ? FR. Bramm.
 PAN. Pe e don ? FR. Pout.
 PAN. Penaos o c'hastizit ? FR. Kreñv.
 PAN. Ha petra zeu er maez ? FR. Gwad.
 PAN. Ha pe liv e teu dre-se ? FR. Staen.
 PAN. Gwell evidoc'h ne vefe ? FR. Liv.
 PAN. Neuze e vanit atav ? FR. Kred.
 PAN. Da c'houde ho kavont ? FR. Sant.
 PAN. Gant al le koad-se hoc'h eus gwraet
 pe goulz ar bloaz e rit al laoskañ ?
 FR. Eest.
 PAN. Pe goulz an tierañ ? FR. Meurzh.
 PAN. Goude holl e rit ? FR. Drant.

Neuze en ur c'hoarzhin e lavaras Pan-
 ourgos : "Setu ar paour Fringol a'r bed !
 Ha klevet hoc'h eus penaos emañ start,
 krenn ha berr en e eilgomzoù ? Ne zistaol
 nemet unsilabemoù. Tri zamm e rafe d'ur
 gerezem, a gav din".

- Ichekon, eme Breur Yann, eval-se ne sam
 grik ouzh e c'hagnet ; liessilabemek eo,
 gwir. Komz a rit eus tri zamm d'ur gerez-
 enn ; dre sant Loued, touiñ a-walc'h a ra-
 fen ne rafe d'ur skoaz dañvad nemet dacu
 damm ha d'ur palefarzh gwin nemet ul lomm.
 Sellit penaos ez eo enk warnañ.

- An houarnailh menec'h-se, eme Epistemon,
 a zo holl dre ar bed trelonk d'ar bevañsoù

hag e lavaront n'eus gante nemet o buhez
er bed-mañ ! Petra an diaoul a zo gant
ar Rouaned hag an Dierned Veur ?

D I W E Z

PANOURGOS : korvigeller, den gwidreus ha
toueller. Kavet e vez an anv-gwan hellenek
se en eil Diviz an Doueed gant Lusian : -
"géron kal panourgós", kozh, gwidreus ha
toueller.

FRINGOL : (er skrid gallek "Fredon") : a
dalvez kement ha "mouskan".

PANN : (eus al ladineg "pannus", mezher)
mezher peuzheñvel euzh ar voulous.

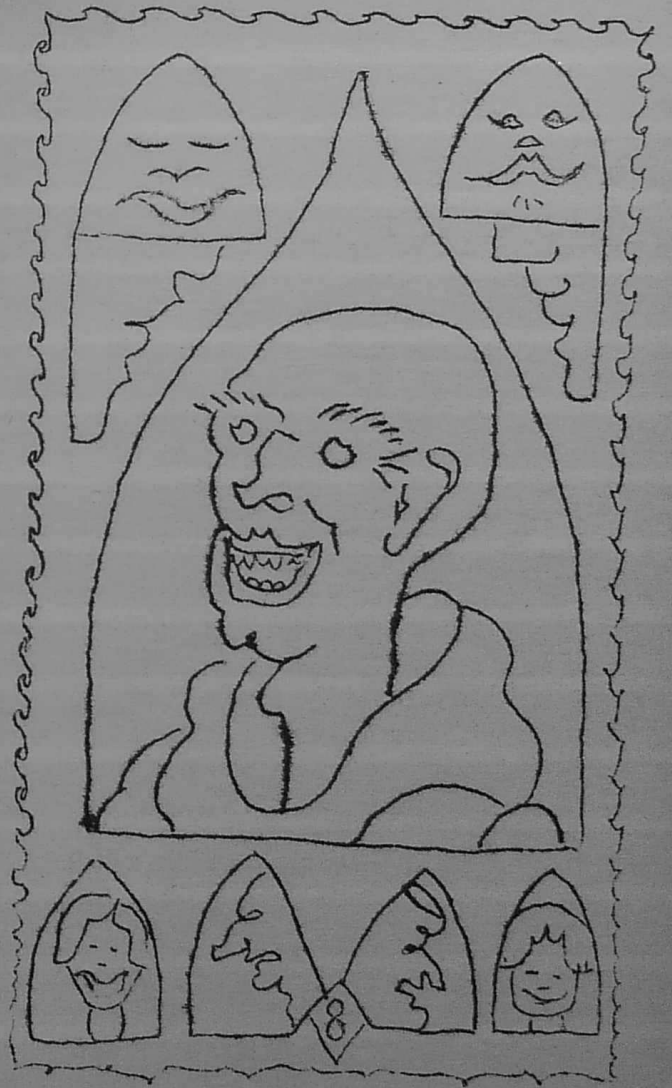
KRIN : amañ e-lec'h (poazh-)kalet, dre an
ezhomm eus ur ger unsilabennek ! Heñvel-
dra evit bleud e-lec'h bara. N'hon eus ket
kredet ober gant trefodadoù evel "kal't
ha bar" !

FRO (Br.E.) : gwin diverv.

FRINGELL (Kv. fringal) : maouez a fring
evel ur marc'h (pectramant ur gazeg !)

ESKADER : den a ra eskadennoù, d.lav. eo
skridoù-orin, e ti un noter da skouer.

SANT LOUED : (e galleg "saint Gris") : Evel
se e veze gwraet diouzh sant Frañsez sav-
our Urzh ar "venec'h louet". Lavaret e vez
e toue H erri IV a Vro-C'Hall dre gof Doue
hag e voc rebechet kement-se dezhañ gant
an tad Cotton : "Ama ! eme paotr Bearn ,
touiñ a rin dre sant Frañsez. - O ! Aotr-
eu, ur sant ken meur ! - Ama ! eme arroue
touiñ a rin dre gof sant Loued !"

a lavaras deomp didro ha diguzh e rae ar R
Rouanez an Dic'hallus hag e yac'hae ar re
zibareus ; hogen int-i, hec'h ofigerion, a
rae hag a yac'hae ar peurrest.

Aze e welis ur perazon yaouank o pareañ
an naplez, an heni stankañ a lavaran, evel
ma lavarfec'h e Rodvan, nemet dre stekiñ,
dre deir gwezh, ouzh ar vellemm dantheñvel
gant ur votez-prenn.

Un all a welis o pareañ da vat gloenidi
dourgoeñvidi, foevidi, dre skeiñ, dre nav
gwezh, war o c'hof gant un neze tenezek
hep distag.

Pareañ krenn a rae un all an terzhien-
dre skourrañ hepken ul lost-louarn ouzh
gouriz ar glañvidi, war o zu kleiz.

Unan a rae war-dro an droug dent, ~~dre~~
welc'hiñ hepken dre deir gwezh, gwrizienn
an dant ~~tozonot~~ gant trenkenn skav hag el
lezel da sec'hañ ouzh an heol bep hanter -
eur.

Unan kement doare remm, pe domm, pe yen
pe reizh, pe zarvoudel, dre lakaat hepken
arremmidi da serriñ o genoù ha da zigeriñ
• daoulagad.

Un all a welis o pareañ e korf un nebeut
eurvezhioù nav denjentil klañv gant droug
S. Frañsez, o tisteurel o holl dleadou hag
o lakaat ouzh o gouzoug ur funienn a-skourr
outi ur voest karget gant dek mil skoued -
ouzh an heol.

Un all gant ur gwekefre bæmus a stlape
an tiez dre ar prenester : evel-se e vane
digouzi an aer paereus.

Un all a wellae d'an tri rumm kriderszh-
ienn, skoanegezh, treutidigezh, kiviniég -
ezh, hep keuronk, hep laezh distoanek, hep
tred-divlevañ, hep pegadur, na triakl all

nomet dre lakaat an nammidi da venec'h bep tri miz. Hag e tiogele din mar ne lartaont ket er stad vanac'h-se, na dre skiant, na dre c'henezh ne lartafent biken.

Un all a welis maouezi diniver daou vag ad anezhe gantañ : an eil a oa plac'hed yaouank blizin, melegan, mistr ha youlek-kaer, hañval ganin. U gile a oa gwrac'hed, ratous, pikous, krec'higellek, duard, kel-anek. Aze e voe lavaret da Bantagruec ec'h asteuze ar gwrac'hed, ouzh o yaouankaat, hag ober dioute, dre e ijin, ar plac'hed a oa aze, bet asteuzet gantañ an deiz-se ha daskoret dezhe o doare kenedus, mistr, nifl ha bras hag o izili kenaozet a-ratre, evel ma oa oute da bemzek ha o'hwezek vloaz, pe-neve ar seuliou a van berroc'h dezhe eget en o yaouankted kentañ. En abeg da se, hiviziken, bep gwezh ma vezo gwazed gante, e vezint en o beli ha darev da gouezhañ war choug o c'hil.

Bagad ar maouezed kozh a oa o c'hortoz ar fornad arall en un doare deol-murbet, hag a vorode start an diwrac'her, o reifi da zigarez dezhañ emañ kement tra ur samm, paz eus ezhomm kened da revr a galon vat... Bez' en devoa un embregerezh diastal eus e dun ha garedon kentoc'h teusk. Ha Pantagruec da atersañ mar beze yaouankaet ivez ar wazed kozh ; eilgomzet e voe outañ ne veze ket, hogen tizhout a raent yaouankaat en ur vezañ gant ur vaouez asteuzet ma c'helled tapout ar beurlourenn a naplez - se, anvet an Dokenn, en Helleneg Ofiasis, a gemmer a drugarez dezhi e grev hag e groc'h em, evel ma ra bep bloaz an naeron, hag e vez adkavet ar yaouankted, evel gant Huderer Arabia. Ur gwir stivell-yaouankaat ez

eo. Raktal da yaouank, bliv ha sart ez a an heni kozh ha kabac'h, evel ma c'hoarvezas da Iolaos, gouez da Euripides ; evel ma c'hoarvezas dre vadelezh Gwener d'an den kenedus Faon, karet kement gant Saffo ; da Dizhonos dre berzh Aorora ; da Eson dre ijin Medea, ha da Iason heñvel a voe adlivet ha yaouankaet ganti, diouzh testeni Ferekudes ha Simonides ; hag evel ma lavar Esc'hulos: e c'hoarvezas da vagerezed an den mat Bac'hos ha d'o friedoù ivez.

D I W E Z.

C'HAC'HANIN (er skrid gallek "chachanin") : ger hebraek moarvat.

DEVED : boaz.

PERAZON : ger hebraek o talvezout da varc'h eg.

NIDIBIN : ger hebraek ivez.

LUDC'HORER : a boaz dindan al ludu.

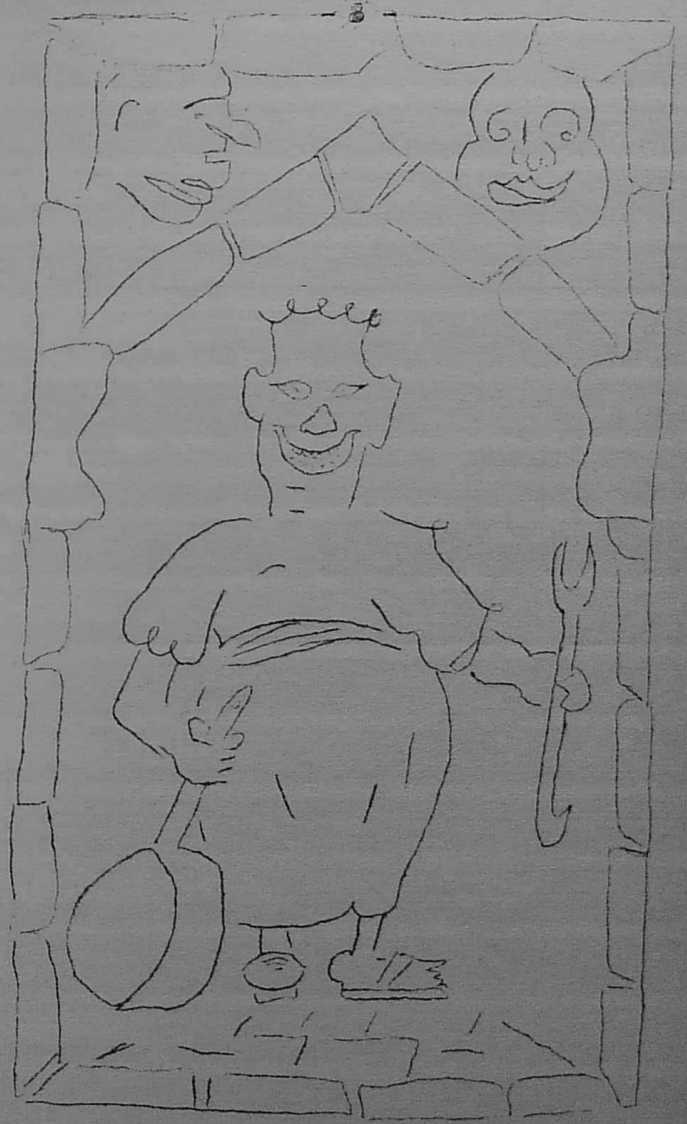
TROADEBIENN (savet diwar "troad" hag "hebiat" (Br.E.) da dreiñ ar galleg "cordace" : hengoroll fentus ha gadal; anezhañ un doare "pasefie").

TARLAMMENN : galleg "Emmelie", koroll dereat ma c'hourlamme an dud.

KUNIENN ; galleg "Sicinnie", koroll goapaus o tennañ d'an troadebienn ha d'an darlamm - enn.

GARHIRENN : galleg "Iambicques", hengoroll gwraet gant lusk-dilusk kammedoù bihan ha kammedoù bras.

PERSADENN : hengoroll eus Persia.
 KALABRIZENN : ger savet diwar an helleneg
 "kalabrizō", koroll drant.
 MOLOZADENN : hengoroll savet e anv diwar
 an helleneg "Molossos".
 FRUGIADENN : koroll eus Frugia.
 NIGADIZENN : anv brezhonekaet ganeomp di-
 war ar galleg "Nicatisme".
 TRAGADENN : hengoroll eus Trakia.
 KIBLAHMENN : hengoroll ma c'hourlamme an
 dud gant kiboù en o daouarn (Gl. Cernoph-
 ore).
 MONGAZ : anv ijinet gant RABELAIS (?)
 GWRIZIAZENN (Gl. Thermanstrie) : savet eo
 bet hor ger brezhonek war skouer an hell-
 eneg.
 BLESUVEGENN : savet da zreveziñ ar galleg
 "Florule".
 KLAOUEGENN (Gl. Pyrricque) : koroll gant
 armoù.
 TENEZEK (Neze) : Gl. "besagüe tenedie" di-
 war an helleneg "tenédios pélekus" boc'h-
 al Tenes.
 PAOREUS : kv. Br.E. paore "kleñved".

PENAOE E SERVIJOD KOAN D'AR ROUANEZ
HA PENAOE E TEBRE

Peurlavaret ganti he c'homzoù, e troas ar Rouanez tremag he zud a vonez ha lavarout dezhe : "Gwask ar stomok, kengannad da vevidigezh an holl izili - a-draoñ evel a-grec'h - hon hegas d'o boueta dre zegas magadurezh gren d'an dec'hollad o deus gant oberiantiz diastal ar wrez eeun war ar beurzeltoni.

"Ludo'horerion, Kezinined, Nemaned, Perazoned, deoc'h-c'hwi eo lakaat ma vo staliet dillo an taolioù, warne a bep seurt bevañs a ratre ha diouzh an druilh. Deoc'h-c'hwi, rak tañvaerion eilet gant va horzdougerion koant diouzh arnod hoc'h oberiadezh teget gant darnant hag evezh, n'hellan nemet gourc'hemenn e vefec'h gant ho kefridi ha bepred war evezh. Degas a ran da goun deoc'h : " Gwrit a rit ". Peurlavaret ganti ar gerioù-mañ ez eas kuit ar Rouanez gant darn eus he flac'hed evit ul lajad ; lavaret e voe deomp e oa evit kouronkañ, diouzh an deved gant Henamzeriz, evel m'omp boas da welc'hif hon daouarn kent ar pred. Stlaket buan e voe an taolioù warne doubieroù bras o gwerzh. Diouzh urzhiadur ar pred, ne zebras tamm an Intron, paneve boued divarvelañ - he evas lomm, nemet died-doueed Hogen da Aotronez hag Intronezed he lez, ha deomp ivez, e voe roet kig-dispar, blizidik ha talvoudek, mar deuas biskoazh da goun Ap-pikios.

War dibenn ar pred, e voe degaset ur geusteuenn vreinet, mar boe dehan dre 'n arbenn a elboued ; ken bras ha ken ec'hon e oa ma ne devefe ket gallet bout goloet gant ar bladell aour bet roet d'ar Roue Daer (Dan-

ios) gant Puzhios Bizhios. Gwraet e oa ar geusteurenn vreinet gant liesdoare kefalenn, glazion, miñsadez, meskailhez, gavr-igadez, rost, bervon, regezadez, telloù bevin sezon, morzhed kozhailhez, hilienn zoueadek, milizion, tarteze, koskoz diouzh ar Vaoured, fourondeg, broennadez, kaoulvoued, frouezh a bep seurt.

Mat ha lipous e oa kement tra, hañval ganin ; neozh ne dañvaen mann, evit bout karget ha bouetaet. Kemenn a rankan kas deoc'h e welis eno pasteze gant toaz, tra rouez, hag ar pasteze gant toaz a oa pasteze en ur pod. Er strad anezhañ e spurmantis ur bern diñsoù, kartoù, tarciou, echedoù, buoc'hoù, tablezoù, gant un dasennad leun a skouedoù ouzh an heol evit ar re a vennfe c'hoari.

Dindan e welis arc'hulezed houarnwisket ervat, gant pallennoù voulouz, hinkan-eeed heñvel evit talvezout da c'houred ha da vacuezed, leterioù voulouzet a-vilvern ha karroñsoù diouzh giz Ferrara evit ar re a vennfe monet er-maez da vragal.

Ne voen ket souezhet gant kement-se, hogen nevez e voe evidon doare-debriñ an Intron. Ne chaoke netra, daoust d'he dent bout start ha mat, hag e ranke he c'hig bout chagellet, hogen evel-se e oa he deved ha boaz. Goude bout arnodet gant he raktañvassion he c'hig a veze kemeret gant hec'h horzdougerion a chaoke anezhe eviti dre berzh o zoull-gouzoug satin liv tane,

dezhañ troujennoù bihan ha gwidiloù aour rik, hag o dent en olifant gwenn ha kann Goude o devout chaogellet evel-se ar c'hig e verent anezhe dre ur founilh aour tre betek ar stomok. Evit an hevelep abeg, e voe lavaret deomp ne gac'he nemet dre dredeog.

ER GUENEDOUR N.12 F.0,15 SIZHUNIEK
25.9.1964 · hebdom.
Pennskrivagner : abEnnez · Pep gwir miret strizh

Niverenn kinniget ha kaset d'an holl fenn-
erion vrezhonek eman o chomlec'h en hon
ziretennoù !

KENVROIZ KER, selaouit va emvarn ! Me, ar Rener,
kablus on ! 8 niverenn hepken am eus gwraet ar bloaz-man,
betek-henn, e-lec'h an 38 am befe dleet ober, ma riñver niv-
er ar sizhuniou tremenet abaoe deiz kentañ ar bloaz.

Kelladoù ha ziken koniriachoù bras, zo deuet brav ganin :
1° Sot a-walc'h ez on bet evit monet da brenañ, ker, ur ron-
eoskriverez, e Bro-C'hall ! N'eus ket tu da ober ganti, war
va gwall ha dre va faot, ha biskoazh n'eo aet a-ratre en dro ;
skarbelliñ eo he deus gwraet ! 2° Ken «garz» ez on ken
am eus bet, war va gwall, diaesterioù e-leizh gant ar Post ha
gant Mererezh ar Wask. 3° Darev mat on bet neuze da
gouezhañ e toull du an heug, an diegi hag an holl sioù fall a
ya da heul ! 4° Hag ALL... Mezh am eus... Setu!...

D' HON C'HOMANANTERION

118 skouerenn a vez kaset deoc'h bep gwezh : 11
hervez al lezenn c'hall, 28 en eskemm ha 79 d'ar
Vrezhoned vat — atav an heveler re — hag a bren
kement tamm paper, gant ma vez skrivet e brezhon-
eg. Trugarez deoc'h, tud vat... ; hogen 46 hepken,
en ho touesk, zo reizh e-keñver ar paemant.

D' AR RE ' RALL

Degemerit hep mezh hon faperennig ha digarezit
ac'hanomp war ar marc'had, evit ho tirenkañ, rak
ezhomm hon doa da gomz ganeoc'h.

Dépôt légal effectué Diskleriet hervez lezenn

Périodique inscrit à la C.P.P.P. sous le No 41.411

Abonnements Komanantoù

Provision conseillée : 10 F darngomanant : 10 Lur

Prix variables selon la taille des numéros

Kemm a vez war ment ha priz an niverennoù

Hanter briz evit Studierlon ha soudarded

Directeur & Imprimeur Rener ha Moular

h. HILLION ARZON mor bihan

C.C.P. Rennes 120 68

YA, Keloù zo...

— Adalek breman, e-lec'h lieskrivañ, e klaskfomp moulañ hon holl faperennoù.

— Kalz a skridoù talvoudus hon eus da embann; ne vefont kaset nemet d'ar gomananterion ha d'ar re 'rall mar goulennfont.

— Gwezh ha gwezh all e vezo kaset deoc'h ur skouerenn vihan, evel homan, evit diskouez deoc'h petore koll a rit ma n'oc'h ket komanantet!

— Mar doc'h paouroc'h egedomp, skrivit dimp ur gerig hag e vo kaset deoc'h pep tra evit ur bennozh Doue. Arabat kaout mezh; ni a gompren!

— Mar doc'h pinvizikoc'h egedomp, kasit dimp ur gweneg toull bennak, rak poent eo!

- BETEK-HENN** : — niv.1 Tavarn er gambr ru (sorbienn) —
— 2 Dré dèr guéh em daol Breih é divréh Frans! (Loeiz Herriou) — 2 Skol vrehonek ér vro Pourlet (Erwan Evenou)
— 4 Janed Flamm (abEnnez) — 4 Strobinnellaj! (abEnnez) —
— 5 Frañseza Amboaz (Turiaw) —
— 7 War sav, Penn Kalet (c'hoariva gant Paol ar Rest)
— 11 RABELAIS (troidigezh) V,28,21,23.

Da vout embannet dizale : — Dafar ur c'heriaoueg a'n ARDAMEZOURIEZH —

Dépôt légal effectué C.P.P.P. No 41.411 Abonnements:
Provision conseillée : 10 F   dangomanant : 10 Lur
(Kemm a vez war ment ha priz an niverennoù) 50% evit
studierion ha soudarded.   Directeur & Imprimeur :
h. million ARZON Mor-bihan   CCP Rennes 120 68

ER GUENEDOUR N.13 F.0,50 SIZHUNIEK
9.10.1964 • hebdom.

Pennskrivagner : **abEnnez** • Pep gwir miret strizh

KAVADENNOU

Daou ballenn gloan zo bet digaset e gwazva « ER GUENEDOUR » e-pad ma oa klañv ar Rener e miz Mae. Unan anezhe roudennet louet, glas ha ruz, c'hwez ar marchosi gantañ; un eil, gell splann, gantañ frond ar Jasmin. Goulenn war o lerc'h e ti « ER GUENEDOUR ».

Kerm', 10.6.'64.

Aotrou rener,

ha c'whi pare. Laouen on. Ar fest-noz-se! Chufere pemp bloaz, ne felle ket dit krediñ... Ma, setu te e-barzh, pezh a vern. (Mamm ne ra ken terriñ va fenn, ma c'houlennin he fallenn en-dro. Te oar an hini he doa lakaet warnout, pa oas er foz, en tu all d'an hent, dirak du-mañ... Evel pa'z pije dalc'het koun eus un dra bennak.)

Un tammig skort da Wenedour. Piv eo ar Morvan-se a skriv pajenn 5? Ur saoz moarvat, divroet da Vreizh abaoe an Dispac'h Kembreat. Ur Saoz gwall saoz, berr ar saos gantañ.

Kev' paotr! Ken ar c'hentañ FN!

Aela AN DOAN.

Respont da Aela AN DOAN :

— O.K.! Benn' evit da lizher, fraiez!

Sinet : « Ur » rener.

PAOTRIG E VADIGOU

Un den a gavas war e hent ur paotrig o tebrin ur sac'had bras a vadigoù.

— Petra, emezañ d'ar paotr bihan, n'eo ket mat debriñ kement all a vadigoù. N'ez i ket da gozh, ma tebres kement all a sukriaj. Da gozh ez int aet ez tiegezh?

— O ya, eme ar paotr, ma zad-kozh zo aet da bevarzek vloaz ha pevar ugent. Met hennezh a soursie eus e bemp krampouezhenn!...

Ivona KONAN - Kanada.

Kermabangall-e-Ploemsav, d'an 12 a viz mezheven
1964.

Aotrou ha ken-vroad ker,

ul lennerez feal d'ER
GUENEDOUR a zo ac'hanon. Kement ha lavarout
e welan bepred gant ar brasañ plijadur ho kelaouenn
o tegouezhout en hon ti. He lenn a ran atav gant
aked ha peurliesañ gant dudi.

A-wechoù kouskoude, hen anzav a rankan dre
lealded, e vezan diaezet gant pennadoùigoù, a zo,
lakaomp, un disterañ skoemp. Pell diouzhin lavarout
e ve gloazet grevus buhezgezh pe dereadegezh,
nann, padal n'eo ket bepred nezh a roit d'ho lenne-
rion ar boued yac'haus a c'hortozont. O lavarout
se emañ va menoz dreist-holl gant ar re yaouank,
ar merc'hed yaouank, ha, evit lavarout deoc'h ar
wirionez, gant va merc'h Aela, ha hi ken elan,
desavet ken reizh gant he zad hag he mamm. N'eo
ket lorc'h ur vamm a glevit amañ o vrabañsal, met
biskoazh n'em eus klevet anezhi o tistagañ ur ger
gros; n'eo ket hi a implijfe ar seurt luc'haj ken
divalav, a reer anezhañ ar gwimez, nag a lavarfe :
« kev' » evel ma klevet re a dud yaouank oc'h en
em gevarc'hiñ an deiz a hiziv, e-lec'h lavarout
« dermat » ha « kenavo » evel ma lavare araozo o
mammoù hag o mammoù-kozh. Ha kalon vat
gant-se. An deiz all e oa ur paourkaezh mezvier o
tiroc'hal er foz dirak hon ti, dilerc'h trist mareoù
an dalc'hidigezh; n'em eus bet peoc'h ganti ken
n'am bije ledet ur pallen gloan warnañ. Met pellaet
emaon dre berzh ar garantez-vamm diouzh va
divoud, a oa goulenn diganeoc'h muioc'h a emzalc'h
en ho gazetenn. N'on ket strizh, met evelkent, ne
vevomp ket ken er mare ma rene war hor bro gizioù
loudour an estren.

Dres, mar kredan sevel ur c'hlemm, seven, hogen
start dirazoc'h, ez eo en abeg d'ar pennadig a lenner
war baenn 5 niverenn 9 ER GUENEDOUR, ennañ
ar sotonni hudur a arved e gre vaouankiz va mamm-
kozh : « l'esprit français ». Lavarit 'ta d'an Ao.
A. MORVAN-se n'eo deus ket hon tadoù kozh graet
an Dispac'h evit ma welfemp-ni brizh-spered Paris
o tont en-dro da saotrañ hor bro. Mar klev ennañ,

hoc'h Ao. A. Morvan, o rollvirviñ ene ar gozhiaded
c'hadal-se a weled, lagad krak ha groñj krenidik,
azezet kant vloaz 'zo e renk kentañ arvesterion ar
Folies-Bergerez, n'en deus nemet chom kloz en e
doull da bareañ e gleñved, ha n'eo ket war hon
yaouankizoù e taolo e vinim.

Kredit, Aotrou ha Ken-vroad ker, e fizian war-
noc'h hag ho pedan da zegemerout va gwellañ
gourc'hemennoù a lealded.

Adela SEITE - AN DOAN.

Ar Rener a respont d'an Itron SEITE - AN DOAN.
Itron ka Ken-vroadez ker,

tomm eo da galon rener
ur gazetennig soñjal e vez lennet e lavar plaen
gant mammoù breizhat diouzh ho renk. Klask a
raimp evel reizh ober gwelloc'h atav, hogen, c'hwil
'oar, ar vuhez ez eo kemmesket enni tosennoù ha
traoniennoù. Al lanv a red e gwazhied mab den
a dremen dre e gof kenkoulz ha dre e galon ha
tachtet eo pep hini ac'hanomp da zouiañ gwezh ha
gwezh all d'e anien izel. Kement rak-se, kaeroc'h
c'hozh ez eo gwelout ur vamm evel doc'h o terc'hel
uhel mennozioù he ziegezh hag o tesevel he faotred
ha dreist-holl he merc'hed yaouank en un doare
ken hael.

Deoc'h, Itron ha ken-vroadez ker, gwellañ gour-
c'hemennoù ar gazetenn ha gwazoniezh doujus ar
Rener.

DANEVELL AN ARC'HOURE E LOGELL ICHIO

Un danevell eus an amzer gozh eo homañ.

Evit tremen an noz e oa denet un den e logell
Ichiô ha kousket e oa eno gant un oriadez. Ha setu
ma teuas war greiz an noz an avel da c'hwezhañ
hag ar glav da gouezhañ. War greñvaat ez eas
an nerzhoù ha setu ma tremenas war ar bali
unan bennak a gane : « Kement nerzh kenbal zo
dibadus... » — « Piv a c'hellhout ? » a brederias
an den. Damzigeriñ a reas ar stalaf ha sellout : un
arc'houere e henn marc'h-heñvel e oa, ha ken bras
ha korbell an doenn. Braouac'h gantañ, ec'h adstagas
ar stalaf hag ez eas adarre e strad ar sal. Neuze

an arc'houere a zismantras ar speurell hag, o tis-
kouez e benn, e lavaras : « Va gwelet ac'h eus,
kwida, va gwelet ac'h eus ». Tennañ a reas an den
e gleze, darev da skeiñ mar deue e-gile e-barzh.
Gortoz a rae, ar plac'h en e gichen, hag an arc'houere
a lavaras c'hoazh : « Sell adarre ouzhin, sell adarre »
hag ez eas kuit. O kounaat e c'hellfe bout aze a
lavarer « Kant arc'houere en noz a ya », e krogas
an aon en den.

Da c'houde ne gouskas ken e logell Ichijô, war
a lavarar.

Diouzh ar japaneg, gant abEnnez.

Poan-Benn, d'ar 14 a viz Ebrel 1964.

Aotrou Rener,

kollet e-touezh follennoù ha rummoù
diniver « ER GUENEDOUR », e skrivin deoc'h evit
goulenn diganeoc'h kas din gant ho kelaouenn ur
bern kachedoù Aspro : rak tomm-berv eo deuet
va fenn gant ho keleier spontus ha n'on ket evit
distagañ va spered diouzh an darvoudoù iskis-se.

Ouzhpenn-se ez on gwall-nec'het gant an doare
da « baeañ dre dammoù », dre ma n'ouzon ket dre
drammoù petra.

Un dra all : ne gomprenan netra, koulz lavarout,
en niverenn 7 rumm B, peogwir eo skrivet en ur
yezh estren bennak, ha kouskoude eo meneget war
ar golo Rumm B = Brezhoneg.

Ha perak e vez skrivet « dromadaire » war ar
memes golo, ha piv eo « Rene Remouleur » a zo
Directeur et Imprimeur ?

N'eo ket sklaer an holl draou-se. setu perak e
lavarar kenavo deoc'h betek ur wezh all, mar plij
ganeoc'h eveljust...

Loeiz Kac'her-Kraoñ.

DIC'HOANAG

— Betek diwez ar bed emañ e soñi menel gant
da boan, peogwir ac'h eus kollet da beadra ?

— Petra 'fell dit ? Arnodet 'm eus beuziñ va
glac'har, hogen neuñ e oar ober.

Départ légal effectué CPPP N° 41.411. Provision conseillée : 10 F
Darrngomanant : 10 Lur (kemm war ment ha priz an niverennoù)
50 % evit studierion ha soudarded

Directeur et Imprimeur : H. HILLION, ARZON, CCP Rennes 120.68

N. 14

1,00 F.

11.11.1964

ER GUENEDOUR

Pennskrivagner : abEnnez · Pep gwir miret strizh

ENKLASK E KEMBRE

Gant

PAOL AR REST

E-touesk ar c'hwech Bro Keltiek, e kav deomp e c'hell
CYMRU Kembre, bout sellet outi evel ur « pimpatrom », ur
vro-skouer, gant ar Broadoù arall, en arbenn eus al lec'h
roet gant Kembreiz d'o yezh vroadel hag eus ar pezh a reont
eviti. Broadelourion eo Kembreiz hag a oar ez eo o yezh
difennerezh diogelañ o gouennvoudelezh.

Kembraeg a weler e pep lec'h dre ar vro : en ilizoù, war
ar savadurioù evit ar re aet da Anaon er brezel ; an enskri-
vadurioù war ar beziou zo ivez e Kembraeg. Peurliesañ ez eo
divyezhek ar skritelloù a-berzh-stad evel re an anvioù lec'h.
Divyezhek ivez ar c'hemennoù er c'hellou-pellgomz. Hag evit
bout klok, ez eo ret din menegiñ e weler ivez ar ger MER-
CHED e-kichen LADIES hag ar ger DYNION e-kichen
GENTLEMEN ouzh talbenn an tiez ma rank pep hini ober
e gefridi...+

Gouarnamant Breizh-Veur n'eman ket oc'h enebañ ouzh
ar c'hembraeg ; en eskemm eman o strivañ evit he skigne-
rezh, dre reiñ arc'hant pep bloaz evit an embannadurioù
kembraek. Profañ a ra ivez da Levraoueg Kelenndi Skol-
Veur Aberystwyth ha da Virdi Caerdydd. Ouzhpenn-se, e
C'Hwevrer diwezhañ, en deus Mavdiern ar C'Helenn roet
5050 lur saoz (.i. 7 milion a lurioù gall) evit imboure'h doa-
reoù nevez da gelenn Kembraeg evel eil yezh er skolioù. Ar
Rouanez ziken he deus gwraet ur road diouzh ar Yalc'h
Roueel (Royal Purse) evit an Eisteddfod vroadel hag ar
Gorsedd.

+ Keñveriañ an enskrivadurioù FIR ha MNA en hevelep
doare en Iwerzhon (N. ar Gelaouenn).

SKINWEL

Deraouet en deus ar B.B.C. ober skignadennoù a-ratozh evit Kembre, gant keleier ar vro hag a bep seurt e saozneg hag e kembraeg, sonerezh kembreat, c'hoariva kembraek, abadennoù relijiel, 7a.

SKINGOMZ

Abadennoù kembraek bemdez :
« Welsh-Home service », war-dro un hanter eurvezh bep beure ;

War-dro div eurvezh bep abardaez (a-wezhioù nebeutoc'h, a-wezhioù muioc'h).

IMPLIJ ARALL A-BERZH-STAD AR C'HEMBRAEG

Meur a baperenn a-berzh-stad a vez moulet e kembraeg : degaset em eus ganin ur c'houlennadenn ouzh ar Gouerion a-berzh Stadvererezh an Douarc'honidigezh — ur baperenn evit ar studierion a ya war-dro Levraoueg Skol-Veur Bangor — hag ul levrig skeudennaouet penn-da-benn e kembraeg evit deskiñ Lezennadur an Hentoù d'ar vleinerion kirri.

Evit peurober ar rannbennad-man, e rankan lavarout ez eus bet gwraet un nebeut mizioù zo, un enklask ar-zivout stad ar C'Hembraeg. Goulennet o deus an Enklaskerion ma vefe savet ur Poellgor difenn ar C'Hembraeg ha ma vefe roet ur Stadreoliadur evit ar C'Hembraeg e Kembre.

AR C'HEMBRAEG HAG AN ILIZOU

Mar deman Iliz Roma e Breizh o tilezel mui-oc'h-mui ar Brezhoneg evit gonid ar galleg, n'eman ket ar stal evel-se e Kembre ma ro pep iliz ul lec'h a-ratre d'ar C'Hembraeg.

Aezet eo dezhe o vout ma vez gwraet gant yezh ar bobl ei lidoù (nemet betek-henn gant Iliz Roma).

Da Sul Fask em eus bet klevet, en ur « Parish Church » (Iliz Anglikan Kembre), un oferenn e kembraeg hag un all,

da heul, e saozneg. Muioc'h a dud a oa evit an oferenn kembraek.

A-bouez-bras eo ar relijion evit Kembreiz. Neoazh ez eus meur a iliz e pep parrez, hep na vije evit-se tabutoù relijiel, a-vec'h un elbig etre an ilizoù, an dud o veuliñ doareoù prezegenn kembraek o fastor.

Edon e parrez vihanañ Kembre, e Caerwys (Kontelezh Flint — 1 500 annezad). Eno ez eus 5 iliz : un « Iliz-parrez » (Paris-Church) — 2 Iliz Kalvinat (unan kembreat, unan saoz) — un Iliz Vadezel hag un Iliz « Methodist ». N'eus ket a Iliz Katolik-ha-Roman. An « Iliz-parrez » eo a zo evit hon ilizoù-parrez e Breizh gant ar vered en-dro dezhi. Iliz Katolik-ha-Roman a-wezhall zo deuet da Anglikan dre an « Act of Suprematy » eus 1534 a lakae Herri VIII^{ed} da benn an Iliz KATOLIK e Bro-Saoz. Etre 1536 ha 1540, e lakaas ar Roue-se distruj ar manatioù deuet da greizennoù enebañ ouzh e veli vac'her ; lakaat a reas treiñ ar Bibl e saozneg hag embann ar Reoliadur a raer outañ « ar 6 Mellad » a gastize kriz kement hini a zileze ar Feiz KATOLIK. Pa varvas, ne oa e warlerc'hiad, Edward VI, nemet dek vloaz ; Gwarezour ar Rouantelezh, Dug Somerset, protestant gredus, Arc'heskob Caergaint (Canterbury) a-skor gantañ, a freuzhas ar C'Hwech Mellad, a lakaas drailhañ skeudennoù ha gwerennoù-livet an ilizoù, erlec'hiañ an taolioù-lid protestant ouzh an aoterioù ha gourc'hemenn al levr-pedennoù protestant e-lec'h al levr-oferenn e latin. E meur a iliz, e c'heller gwelout c'hoazh gwerennoù kozh bet kuzhet er mare-se hag adlakaet da c'houde pe gwerennoù adsavet dre dammoù. Dindan aoterioù zo ez eo manet an taolioù bet boaziet gant al lidoù protestant. Ar Rouanez MARY (1553-1558) a zenac'has lezennoù ar roue kent hag a gemeras doareoù Herri VIII. Evit bout klok — gant ur mare ken kriz evit Kembre ma voe brezelioù ar relijion hag an dispac'h gall evit Breizh, ez eo dav menegiñ ar Rouanez Elesbed hag hec'h « Act of Supremacy » ma em lakae drezañ da Ouarnerez Iliz Bro-Saoz. E 1563, dre 39 Mellad, e savas Lezenn an Iliz Anglikan pe Ilizouriezh Bro-Saoz a dalvez c'hoazh an deiz a hiziv.

E-keñver Kembre, daou zeizid a-bouez :

1558 : troidigezh ar Bibl e kembraeg

1920 : distagidigezh Iliz Kembre ; n'eman ken dindan veli Arc'heskob Caergaint : bez' he deus hec'h arc'heskob dezhi « Archescob Cymru ».

Liderezh an oferenn zo peuzheñvel ouzh hini Roma ; ar gevuniezh avat a vez gwraet gant an osti hag ar gwin.

ILIZOÙ REIZHET KEMBRE

1 : EGLWYS BRESBYTERAIDD CYMRU (Kalvinat) :
Kredenn : raktonkadur an den ha dilenn gant Doue. N'eus ket a eskob, hogen ur poellgor beleion.

2 : YR EGLWYS FETHODISTAIDD (Kredenn Wesley) :
Youl ziredi an den a ziuz Doue. N'eus ket a eskob ; pastored ha diagoned hepken.

3 : YR ANNIBYNNWYR (dizalc'h) : N'o deus ket a eskob ;
ur poellgor distag dezhañ an uhelveli war gredenn ha buhez-
egezh.

4 : Y FEDYDDWYR : (Ar Vadezourion) : Nag eskob —
na badeziant evit ar vugale : an dud en o oad-gour a vade-
zier dre beurzouradur.

5 : YR UNDODWYR (An Undedourion) : Kredenn ebet :
pep hini a gred hervez e feiz ; n'eus ket eus an Dreinded ;
n'eus nep sakramant ; ar Bibl ne vez sellet outañ nemet evel
ul levr mat.

ILIZIOÙ ARALL

YR EGLWYS BABYDDOL (Katolik ha Roman)

YR EGLWYS YNG NGHYMN (Anglikan-rik)

Y GRYNWYR (ar Grenerion pe « Quakers »)

Er c'hêrioù ez eus a-wezhioù sektoù amerikan.

Krediñ a ra din e oa mat komz eus kement tra a sell
ouzh ar Gravez e Kembre. Re alies e klevet lavarout evel-se :
« Protestanted eo holl Gembreiz pe hogozik — nebeut a
Gatoliged ez eus du-se ». N'eo ket ken eeun ha se an traou !

Keñveriañ a c'heller ober Breizh ha Kembre evit a sell
ouzh an div yezh. N'eo ket an doareoù-ober evit brasañ klod
gouarnamantoù Paris — ken ar Republik, ken ar Roue, ken
an Impalaer — na, siwazh, evit brasañ klod eskibion an Iliz
Katolik-ha-Roman e Breizh.

Darngomanant : 10 Lur (kemm war ment ha priz an niverennoù)
50 % evit studierion ha soudarded

Dépôt légal effectué CPPP N° 41.411. Provision conseillée : 10 F
Directeur et Imprimeur : H. HILLION, ARZON. CCP Rennes 120.68

ER GUENEDOUR

Pennskrivagner : abEnnez · Pep gwir miret strizh

KOULMIR

Gant

MARI ARSANT

E sigur Mari ARSANT

Yaouank ha pinvizik e oa Mari ARSANT da vare brezel Pevarzek (1914). A greiz kalon hec'h em roas, leve, korf hag ene, da gement heni a oa gloazet, da gement heni a oa gwalleurus. Ne veze gwelet en he bro c'henidik (Luneville, Lotringen) nemet Mari vihan Arsant o vonedone, drant ha mall warni, mantell « Itronezed ar Groaz Ruz » en-dro dezhi ! Brezel Pergont (1940) a gavas Mari Arsant, koshaet, hogen ken emrous ha biskoazh. Treuskemmet e oa marteze he c'harantez bro en ur garantez wirionekoc'h : AR GARANTEZ na petra 'ta !

N'eus ket ur blantenn, n'eus ket ur valafenn, n'eus na ki na kash, na yar na dañvad, nag azen na buoc'h, na marc'h na petra bev o kantreal en-dro dezhi ha n'en devefe spurmantet gwezh pe wezh he grad-vat hag he madelezhioù.

He fealded e-keñver Bro-Vreizh zo ur burzhud anezhi : abaoe he yaouankiz eo deuet bep bloaz da dremen an hañv e Porzh-Noaloù. Morse ne vez gwintet banniel ebet ouzh gwern-enor he liorz, hep na vez a-uc'h ar « Gwenn-ha-Du », kement a ziskouez he doujañs da Vreizh.

Setu breman Mari Arsant degouezhet war dreuzoù an Anaon — ha hi ken klañvidik, paour, ha dimegañset gant he familh didruez ! ha setu Mari vihan Arsant, bihanoc'h eget biskoazh : taget he dorn madelezhus gant ar remm, krommet he c'hein gant ar gozhni, kaset en « pinijenn » d'al lec'h ma teue gwezharall en « vakañsoù »... Re vihan eo aman kouskoude an dachenn e-keñver he c'harantez divuzul, re strizh ivez eneoù ar Vrezhoned, ken divoas evel m'emaint da vezañ pledet gante ! Neuze, rez ha dieub, e c'hoarvez dezhi kejout gant unan eus Breizhiz an Emsav.

Ar « PRINSIG » : ma'z eo kozh al lesanv bet roet da gavandad Mari Arsant, daoust hag-eñ n'eo ket evit Arzhoniz evel skleur Emsav Breizh ? Ar « Priñsig » eo evit an dud hag evel-se e vez degemeret ha doujet ziken rak n'eus ket tro ennañ. Ra vo lezet Mari Arsant da santelaat an anv-se ! Ar « Priñs » d'he meno zo begenn an Emsav Breizhek. Dre ar « Priñs » he deus peuranavet ar Vro karet ganti endev. Ar Vro ma veze gwintet ar banniel anezhi ouzh gwern he zi. Ar Vro a

zo bepred en he zi gant an anv bet roet dezhañ : « KARID-WEN ». Ar Vro ma trid c'hoazh he c'halon gozh eviti. A ! mar bije bet yaouank ez eo a-zevri-kaer he devije desket yezh hon tadoù, he devije ziken savet enni ar pennadoù a embannomp hiziv. Un drugar eo da Vari Arsant gouzout e vo evelkent moulet hec'h oberenn e brezhoneg.

Bennozh Doue eta da Vari ARSANT en anv BREIZH !
« ER GUENEDOUR. »

MESTR KOULMIR

Ar mestr eo ar priñs. Setu traou a c'hoarvez. Arabat gortoz diganin e skeudennadur : re ziaes evit va dorn aonik ! Re eeun e ve lavarout penaos eo melegan, daoulagad ur bugel dezhañ ha doare an ael... ha bihan eo !

Hogen, daoust ha bihan eo evit gwir ? Evidon-me e hañval bout bras, bras-meurbet : un tiern 'keta ! ha spis e welan, e c'hellit krediñ !

Mar ho po tro da gejout gantañ, marteze ne viot ket evit e anaout. Lavarout a reot : heman eo an ael e lavar kuñv ? Dezhañ eo an daoulagad skornus-se ? Dioutañ an neuz diabell o klask e wirionez ?

Arabat debriñ ho kwad, bihanik tra, arabat lakaat drast war ho spered ; gortozit : warc'hoazh e welot ar Priñs adarre. A-du-rall n'hoc'h eus ket ezhomm na d'e vezout na d'e anaout : ur wezh da vat e lavaran deoc'h ez eo ar Priñs mestr hollveliek e Koulmir. Un tiern karet-dreist eo, gredus ouzh kement tra zo en-dro dezhañ.

Anat deoc'h breman eman karet gant an holl : gant-se gwrit ho mennoz war ar Priñs. Peogwir, henn lavarout a ran adarre : ar Priñs eo ar Priñs ha mat pell zo.

DANEVELL VARZHUS HA GWIR EVNIGAN, YARIGAN, KOG-TEV HA BUZORE, PLAC'H DIERBEDUS, E GWIRIONEZ

Emgav Kog-Tev hag e c'hoskor : 6 evnez dezhe 5 gwezh 30 deiz, lese 5 miz. Moan ha koant, anezhe danvez yer a-zaore

Kent da Gog-Tev ha d'e c'hwec'h evnez donet da Goulmir, e oant bet diabarzhidi en ur skol-yeur. Treut ha flav e oant, evel krennarded bet kementaet dezhe bevañs ha levenez. Tev ha disneuz e oa Kog-Tev : hag-eñ e ouie ziken e oa ur c'hilhog tev ? Diabarzhidi nevez Koulmir a souble gant elevez o daoulagad. Hogen ur burzhud e voe dezhe amzer Goulmir ; tri deiz a yeas hebioù hag e teuas Kog-Tev da vout ur c'hilhog tev ha taer (hag etrezomp, plac'h kaezh, nag ur c'harriad...) Tonus ha cheuc'h e teu da vout ar Maouezed-se, gwilc'hat a-fonn a reont, o em lakaat da vastout alumennou deomp. Riñvañ a ran an uiou : un tregont bennak e korf pemzek deiz : niver uhel ha taol dreist, neketa ! Doñv ha kuñv eo ar Maouezed. Aergelc'h an annez zo d'o grad. Ambrouget e vezont gant Kog-Tev oc'h ober e c'hrobis... Ha perak kement-se, a lavarit ? Peogwir ez int eurus. Eurus da vout karet hag ententet. Eurus gant o c'hludeg kaer (patrom breouet « priñsig ») : ur gludeg kaeroch eget reoù an ardremez : ra vezo brudet !

Emgav EVNIGAN ha YARIGAN : un devezh klouar a Vae e oa, mar dem eus koun reizh. Gwerzhed e voent d'ar Priñs gant un amezeg o c'have re vihan evit e atant, ar Gaezhiged ! Daou garedig evit gwir : moan o favioù, bliy o lagad, pervezh o stumm, ha roudennek o dilhad a luc'he ouzh an heol. Na pegen koant e oant, Evnigan ha Yarigan !

Hogen Kog-Tev, eilvestr al lec'h, aotrou diogel ar goskor, gobius betek koll e benn, ne voe ket a-du. Droug ennañ o welout an daou labousig koant, heñvel ouzh ur gup, lemm e bigos hag e grabanoù, gourwadet e glipenn, e plavas Kog-Tev war Evnigan o c'hloazañ e gaezh kribellig ruz. Ha goude, a-barzh diskouez e gonnar koulz hag e c'halloud, e roas a-nerzh e garantez da Yarigan (glac'haret e oa ar baourez, hogen ne oa ket a harz gantañ) evit gellout gwelloc'h a-se hec'hannañ a-daoliadoù pigos...

Trugarez Doue, ar mestr evezhiel-mat a oa eno. Intron Vazh a grenas e ivinoù da Gog-Tev. E-pad ar c'hwec'h euriad tremenet gantañ en ur vac'h-kartoñs, en devoe tro hon tev

a gilhog da brederiañ war an diaez ma'z eo mennout bout hollveliek e Koulmir, diwar fae ouzh lezenn Jezuz : « en em garomp an eil e-gile ». En em gavet klitennek, e klaskas Kog-Tev lorbañ ar mestr. Gantañ un arvez laosk ha digas, e c'hoantaas kas e c'hoskor davet lec'hioù diamenoc'h. Ha pa gemere Evnigan ha Yarigan, a-dreñv ar c'hael diwaller, hent ar fiziañs, e voent sebezet o welout Kog-Tev o tonet en-dro. Heman a yeas war-raok hag e torras e bigos. Konnaret e troas war-du Buzore (Buzore an heni zrouk, oazus ouzh Koantig, al lellig, c'hoant ganti kemer he lec'h e kalon ar C'Hilhog, Hag o daou a yeas adarre da gannañ ar re vihan. En aner !

A-dal neuze, o vezañ n'eo ket sot al loened ha nebeutoc'h kinviet o c'halon eget heni an dud, e rejont an dezев bevañ hiviziken evel breuder. Hag e karantez e hentez, pep heni zo laouen e Koulmir.

ANNEZ BOEMUS EVNIGAN HA YARIGAN

Evit diwall e lelliged diouzh Kog-Tev, e zrougiezh hag e c'hoskor, en deus ar mestr gwraet e vennoz. Degas a ra Evnigan ha Yarigan e diaz e di, e nested e garantez. Gerc'h ha laouen eo an daou gaezhig. Ul lec'h a-ratre dezhe (kompren a rit, plac'h kaezh, en e di ziken — hag ar vrud dizereat ! — ma'z eo bepred Yarigan en e zorn. Grik, teod fall, tavit !) Hag e beg an evnez, e laka kement-se an teodoù da dreñ : gwarizi, evez, stranerezh ar yareged-se, maouezed o brozhioù berr hag o skilhorou hir evel ma plij d'ar priñs...

Hogen van ne reont ket Evnigan ha Yarigan eus al lavarezh-kaer-se. Feleun ez int d'o c'harantez, laouen ha diavar ez int breman. Deverriñ a reont o amzer o lufrañ o c'hribell livrizh. Kan a vez gant Evnigan e uhelvouezh raouliet, tra ma zozv Yarigan uiou gwenn-kann, hogos ken tev ha re ar gwrac'hed rous-se, emezi...

C'hoant bout mamm he deus Yarigan. He gwelout a ran klouarik, prederius, darev da guzhat he uiou gant orbidoù un iriennerez, hag Evnigan ouzh he diwall. Hogen ken begeg ma oa, ar paourkaezh kilhog am lezas da anaout pep tra. Kavet em eus bet an uiou... Ha breman Yarigan hec'h em ro holl d'he c'hoant dreist. E mezheven e vo tomm anezhi. Hag-efñ ne vo ket ar mare mat da zesevel bugale ?

EVNEDVA ARAR

Da goulz ar weur e Koulmir, e tihun Intron ARAR, laouen he c'halon ; dianalañ a ra ; e-maez he fluñv e teu begigoù laouen ; un hunvre kaer he deus gwraet e-kerzh an noz : gwelet he deus un hanvoez hud, gwir Baradoz d'ar yer, ma ner ar buzhug tev hag ar c'helion dinc'h ; c'hwez vat an teil fresk zo c'hoazh en he divfron... Gant pebezh levnez e venn en treiñ-distreiñ, en ogediñ, en bekaat, en greunata, dizehan ha didrugar. Siwazh dezhi, disheñvel eo ar gwirvoud : bac'hed eo Arar en he c'hael, karc'har koantik, e gwir, ma ne van avat tachad ebet da bigosat. Ivin eo ganti : daoust hag-efñ e ranko ivez amheuliañ ar glouedenn digar ? Aon a ra d'he c'halon vamm tra ma oar e peur'hwillio dizaon hec'h evnedigoù hêr ha skañv (ha pep heni a oar ez eo an evnedigoù an deiz a hiziv, heñvel ouzh bugaligoù an den, disheñvel-krenn diouzh ar re a wezharall...)

Hogen setu ma teu ar mestr madelezhuz a glev ken mat kalonad e loened. Meizet gantañ poan Arar, e venn he c'hennerezh. Digañ a ra ar garedig a zo dieub breman ! Bamet da gentañ, hep krediñ e ve gwirion hec'h survad, e van digor he figos war nav eur, tra maz a kuit he bugaligoù... ha hi d'o heul... Tro-war-dro dezhi e taol ur sell o klask he zrevell bemdeziek : Lezenn veur ar vuhez eo al labour, neketa ? Met petra zo aze er c'horn beunek, e-tal ar gravazh ? Va Doue, hanvoez he hunvre eo, teil ar Baradoz eviti. Ha gwenn he bed, hec'h evnedigoù d'he heul, Arar a red, a nij, a stank, a virvilh, o kemer harp war he soutil a bay ha war he lemm a bigos, plarik ha pozet evel ur beleg, hep koll he fenn, a grog adarre gant he zrevell...

Annezadur ARAR en Enevda gant hec'h eizh bugel, kaer ha deuet-mat, lemm o lagad, mibin o favioù... hag a oar endev krabisat an douar en-dro dezhe evit kerc'hat ar greun kuzhet... « Evel reizh, e tiskouezan dezhe ; evel reizh, gwezh a vez e tapont pep a bavad... A-benn o boazañ hag ober dioute yer e kig hag e pluñv ha n'eo ket labaskenned...

Heñvel-mik eo an Enevda ouzh kludeg ar re vras. Koantik eo e pep keñver, Arar n'eo ket bet disouezhet c'hoazh eus ur seurt baradoz. — « N'ouzoc'h ket... Un hêrezh em eus bet, plac'h kaezh... Evel bugale tiern ez omp lojet breman, va c'hrouadured ha me. — Met n'oc'h ket e ti un Tiern ? Lavarit din pe da dra e talvez bout tiern ? Gwelet hoc'h eus va bugaligoù ? N'eus ket yer kaeroc'h egete...

Abaoe m'am eus skrivet ar pennad, bugale Arar zo kresket bras... Ret e ve deoc'h gwelout kribell hêr ar baotred, o lostig koant evel ur stouf peg ouzh o revr (ha gant ijin, plac'h

kaezh...) Ra chomint yaouank pell amzer, evit brasañ plijadur o mamm. Diarvar eo e vint yer a-zoare, pa loc'hint diouzh he fluñv...

KOG-TEV ZO SKUIZH

Kog-TeV zo skuizh. Noz eo anezhi. O vourboutat al labennoù diwezhañ, e tiffrae ar yareged davet o annez... Goulerc'hiñ a ra Kog-TeV. E unan, dirak an nor, durc'haet e sell d'an arc'hreunennoù a-strev war al leur. Naon avat n'en deus ket. Pleget e c'hlin gantañ, serret e zaoulagad, bobet e benn gantañ, e kousk en e sav... Kalet e voe an devezhiad evit Kog-TeV. nervedh d'e zleadou priedel... Damant a rankez ouzh da vec'hed va faotr, pe neuze, pegoulz e vi lavaret « lamm » ?...

ITRONEZED KERZENVED

Mall warnomp, edomp o c'hortoz war o lerc'h... hag an devezhioù a vae hebioù...

A-benn an diwez e teuas d'ar Priñs kemenn o donedigezh hag e hanteras ganin e levenez bugel. An deñved, an deñved, war an hent emaint... emaint o tonet.

Hag ez int en em gavet neuze, da greisteiz, kaset e-harzh kili mat. Ac'hene ez int bet tennet skuizh, blin, brevet, joget, hogen nag haelat ! Redek war o rack en deus gwraet ar priñs a-benn diskouez dezhe hent ar bradell. War bleg e vrac'h eman an oan, bihanik tra gwenn ha begeliet. War o heul e teu mamm hag he c'hoarezed, o vegeliat int ivez. En ur vonet e negont a-vodad er geot, naon gante goude o hir a veaj. Nag a c'heot tener, blizidik ha flour zo er bradell. Debrif a zebront, lontek, ken ne kouezhont, divi, war gouzer alaouret ar c'hraou. Che ! na matat an traou aman ! Man emamp ? Oc'ho, kaezhig, e ti Tiern Koadmoc'han ! Koadmoc'han ! Koadmoc'han, na petra 'ta !

Sellit ouzh an doenn, ouzh ar c'hraou dioutañ e unan... ha dambleit, ha dambleit !

— U ! eme unan, droug-kof em eus ! — Ya 'vat, re hoc'h eus debret ! — Feiz, nann ! o vonet da c'henel emañ. Gwir e oa. Todorosoù an hent, ar from, ar c'hel, ar veaj, ha mar-teze ivez an termen tonket a roas deomp ur babig nevez.

— Un oan nevez-c'hanet zo ! eme ar priñs kuñv ha laouen.

Ha ni da stouf war ar c'hrouadur fresk, d'e sec'hañ, d'e brederiañ, d'e holenañ, ha d'e ginnig d'e vamm. Dic'housvez rak re yaouank e oa ar vamm.

An oanig a nac'he evañ. Krenañ a raemp evit e vuhez, hep krediñ henn lavarout, evel reizh. Neoazh, evit ar beure, pep tra a yae mat. Oanig a zene, a zene... Evel-se e teuas war an douar « MAOUT », kentañ tourzh ganet e Koulmir, diouzh an noz, en nevez-amzer.

Hiziv an deiz e oar Maout piv eo : un tourzh yaouank, kaer ha kreñv, dezhañ ul lost hir hag ur penn balc'h. Youlekmat eo hag e hañval da dud zo bout drouk ; hogen evel-se e tle bout en deus lavaret an tiern. Karout a reomp Maout. Maout a gar nebeutoc'h ar C'HOLAZ, tev ha nerzhus, bet roet d'ar priñs gant un Itron hegarat evit bout tad kraouiad Koulmir.

Nann, kement-se ne oa ket diouzh Maout. Hag eñ henn lavaras da OANEZIG a zo endev tonius ha daeus, c'hoant ganti bout da gantañ penn war dreuzoù ar garantez. Evit donet a-benn, ne goll netra, o klask dreveziñ ar re goshañ o arvez landrennek, o vonet betek kemer skouer war an heni vrasañ e-touesk an dañvadezed, GILTRUD he daoulagad milliour.

— Ya, eme Maout da Oanezig, ha gwelet ac'h eus ar c'houer a Golaz-se ? gant e baviou re dev, e c'hloan re verr, e vorzhedoù bouron ? Da get ez ay hon gouenn gantañ ! Ha krediñ a ra d'an Tiern o devo « e » vugale ar c'har hir ha mibin, ar fri brientinel ? Ra sello outañ, an Tiern, ha ra welo eman eveldeomp. Sell pegen kaer eo va mammig. Koantik eo he fenn flour ; kuñv eo he lagad, daoust dezhi lavarout « me 'venn » gant he mouezh korzennet-kaer. Rak mamm zo rouanez en he zi. Hag-eñ n'eo ket hi a zo e penn ar bagad ? Puih ha hir, he gloan a ra dezhi evel ur vantell vistr ; ha kemenerion ar vro a c'hell kemer skouer war he zrolinenn — gar hir oc'h ermaeziañ ur vantell verr ha tro enni — biskoazh ne deuit a-benn da brenañ he c'hened. A-ratre en deus ar Priñs lavaret kement-all. N'ac'h eus ket klevet : « Ac'ha ! n'eo ket mat ! Tamm ebet ! » Evit ar mantilli, rak evit mammig, en deus eñ lavaret : « hi eo an heni voañ hag an heni gaerañ eus ar c'hraouiad ».

Evel-se e komze Maout, bugel tourzh helavar, gant Oanezig, an dañvadezig kevoadek dezhañ, ouzh skeud toenn kraou Koulmir. Ekeit-se Itronezed Kerzenved eo evel rouanezed en o glad glaswezek. Plijout a ra dezhe o annez maezel, ma frond ar foenn, maz eo fresk ar gouzer, ha ma vez blazet ken mat ar melchon en-dro dezhañ ! Peurif ha daskiriat a reont e koulz hag e kentel, ha da c'houde kousket e peoc'h.

KANENN D'AR PRINISIG

« Da'm e'halon ne vo ket an diskuizh, ken ne tiskuizhin ennoc'h, va Doue. »

(sant Eosten.)

Benniget ra viot, à Briñsig, c'hwi hoc'h eus roet din da anaout gwir hanez ho proad, da nesaat dre goun ouzh begenn gouenn gozh ar Vrezhoned, ouzh ar re c'hlan, ar re valc'h, ar re galet, kalet ha digemm evel kerreg hoc'h erinoù, diheverzh ha rinel evel al lann a oar emzifenn diouzh troad an estrenach, briel o feiz kadarn e Tonkad ur Vreizh war he c'hozhni, hogen bepred bev gant road hael o buhez dezhe a greiz kalon.

Deoc'h e lavaran ez eo kennerzhus ouzh ar vilonioù a-durall. Hogen, me, kaezh tra didalvez, war he zremen, maz eo riñvet he bloavezhioù dezhi, ur galon nemetken ganti c'hoant enni gouzout ha karout, hag-eñ e c'hellan-me gortoz war-lerc'h an deiz ma vezin degemeret a-barzh nesaat ouzh an hudgelc'h ha bout anvet da geneilez ?

Ha setu m'ho kwelan, à Briñsig, bleuñvell talvoudek e-touesk ar re 'rall a ginkl kurunenn ar Vro, o sevel uhel er vann pennarouez an 9 stad, kannad ar goanag. Ho kwelout a ran aze, a lavaran, heñvel ouzh un diamant krai diziskuliet evit c'hoazh — holl dezhañ ha c'hoant gantañ ermaeziañ e goc'henn a-benn sevel davet ar gouloù ha luc'hañ ouzh bannoù an heol e Breizh en nevez-amzer (ha Doue 'oar pegen brav eo an nevez-amzer !).

Hogen ret e vo d'an oberour deol, ennañ emouez meurdez e gur, un dorn rez, gouiziek, speredek, hegar ha kuñv — kuñv evit peurlevnañ ar gemm holl. Hag an dorn-se, pervezh ha diogel, à Briñsig, ne c'hell bout nemet dorn Doue...

Mari ARSANT
5 Du 1958
(29 Gwengolo 1964).

ER GUENEDOUR Pennskrivagner : **abEnnez** · Pep gwir miret strizh

Toull 'l laer 15/10/64.

Aotrou Rener,

n'on ket evit herzel ouzh an imor o welout kement-se. Ha c'hwi, ken dereat, penaos e rankit gouzañv seurt komzoù gant an Aela-se. Un aela, ya 'vat, un diaoulez ne lavaran ket. Mont da voustamall deoc'h bout tost d'ho panne chouchenn ken e chomit da dorc'hwenial en ur foz gant ur pallenn ha ne oa ket deoc'h ! Jafet da vihanañ, p'en devoa taolet e vantell war Noe gozh, e gorfad hini ruz gantañ, n'en devoa rannet grik da zen ha panevet e c'hoar aet da flatrañ d'an intron Noe « e oa meyv adarre an hini kozh », biken n'hor bize gouvezet perak eo gwenn hor c'hroc'hen tra ma'z eus liv war veg ar re all.

Ha paneve an Aela-se hor bize kendalc'het da grediñ ha Doue oar hag-eñ ne vefe ket gwashoc'h, da grediñ a lavaran e oac'h bet taget gant klenved al louarn du aet da glask e lost. Ma, benn an diwez, gwell eo ganen e ve bet un tammig tomm d'ho fri ; ur chufere pemp bloaz a hañval bout un digarez dereat. Dav eo gouzout, Kentañ tro ma'z in d'ho kwelout e kasin ganen pezh a vo ezhomm, hag en ur c'hortoz lakaat pep a ballenn war hor c'hein, degemerit, mar plij, va gourc'hemenoù kalonek.

Job an Diboan.

Eilger ar Rener :

« Ya 'ta, deuit. Neuze e c'hello bout aozet ha kempennet pep tra, pallennoù ha meur a dra all ha n'eo ket mat lavarout d'an holl. »

DIHOK-KENAN

— Penaos an diaoul e rit-hu evit lenn ha debrñ war an hevelep tro ?

— Aezet eo ! Gant ul lagad e lennan hag e tebran gant e-gile.

Darngomanant : 10 Lur (kemm war ment ha priz an niverennob)
50 % evit studierion ha soudarded

Dépôt légal effectué CPPP N° 41.411. Provision conseillée : 10 F
Directeur et Imprimeur : H. HILLION, ARZON. CCP Rennes 120.68

Toull 'l loen 15/10/64.

Herri kaezh,

mantret e choman o welout pezh a embannez. A-viskoazh out bet un tammig dievezh, met an dro-man, fi da'm doustik!... Petra a soñjo da lennerion o tont da c'houzout ez out manet kousket en ur foz gant ur plac'h, yaouank marteze, ha gant ur pallenn? me a c'houlenn diganif. Bezañ mezv ne vez ket degemeret atav da zigarez gant tud zo. Ha te, inosant, o voulañ war da c'hazetenn pezh a skriv dit ar plac'h divergont-se, hep teuler pled!

Ha breman, pa soñjan, ha n'eo ket iskis ganit e kav brav, honnezh, diskleriañ da engroez lennerion Er Guenedour penaos eo aet ez kerz pallenn he mamm? Nann? Hag ar vamm o kas dit ken dereat ha tra, klufanerezh anat, kemmesket gant meuleudiou dre zindan d'he merc'h, war zigarez goulenn diganif bout bepred dereadekoc'h spered Er Guenedour? ne glevet ket aze c'hwez an trenk, genaoueg?

A-raok pell e kleve, me lavar dit, ez eo poent, tremen poent, diwezhat zoken, aozañ pep tra evit un eured. Ha peira ri neuze, paotr fin? Ya, me 'oar, aze eman c'hoazh ar paotr chentil, Ifig, va breur; goût a ran e lakai evel boaz ar samm war va choug ha me, evel boaz, n'ez tislavarin ket; anzav a rin pep tra. Nemet dimeziñ avat, ne rin ket, na ne rin. Gant un doriez.

Ken ar c'hentañ,

Ifig an Oan.

G. S. Digarez : re vuan em boa lennet; an hini gozh eo he deus degaset ar pallenn. Neuze avat n'anzavin ket, nac'hañ a rin pep tra; diwall da ler da unan mar kerez. I a O.

Eilger ar paotr :

« Trugarez dit, Ifig, n'ankouazhin ket ! Da chekenn ivez he deus gwraet plijadur din, te 'oar ! »

ETRE DANVEZ PRIEDOU

— Pa vezimp euredet, e ranki diskregiñ diouzh ar butun.

— Ya, va dousig.

— Hag ivez chom hep evañ.

— Mat eo.

— Hag ivez paouez a vonet d'ar C'Helc'h.

— Mat-kenan.
— Kounaat a rez un dra arall a ranki dioueriñ dezhañ.

O kemer e dok hag e vazh :

— Ya, kroaziañ a ran war ur wreg.

Toull an Aotrou 15/10/64.

Aotrou Rener,

gouzout a ran ervat n'eo ket en aner e c'houlenner skoazell digant tud gouziek ha madelezhus poellgor Er Guenedour. Er gwall nec'het on-me gant ur mekanik en deus koustet din ur bern arc'hant. Ha, koulskoude, stad a oa ennon en ur breñañ anezhañ, me, an hini kentañ e Breizh, digant ur greanti Suisat. Ur c'honter-laezh, c'hwil oar. Pa'z aed da c'horro ne ouied dare pegement a laezh a oa. Kaout a rae deoc'h, lakaomp, e oa dek litrad er vuoc'h hag e kaved pemp pe zek, diouzh ma veze bet peuret ganti. Gant ar c'honter-laezh e weler war an dremm pet litrad a zo ha poent eo gorro pe get.

Neuze 'ta, prenet, ganen an ijinenn, e voe sternet ganen war ar Brizh. Ur vuoc'h habask, aes kenan ober outi. Hervez an notenn-keleenn em boa stardet ar senklenn war he c'hof, aroumet an telug war he c'herniel ha trostet ar c'hlevekaer ouzh he lost. Al lost eo a dalv da vomeder hag e piauou reizhder ar vonedone anezhañ eman arc'hwel ar benveg. Trugarez d'ar c'helion ez ae an ardivink en dro manivik. Pa veze merket dek gant ar biz war an dremm en tu kleiz d'an tezh, e c'horroen, ha ret din anzav e kaven dres pezh a oa merket.

Nemet pa em gavemp gant ar vouienn, Neuze avat, gant ar vuoc'h o vreskenn, e verke an nadoz kant, daou c'hant zoken, ha kaer em beze gorro ne teue ganti met c'hwec'h pe seizh litrad. Stlen eo ez eus un dra bennak da renkañ.

Skrivet em eus d'ar werzhourion e Bro-Suis; respontet o deus e veze savet an ijinennou-se gant Suisiz da werzhañ en estrenvro ha neket da vezañ chalet gant saout tud all. Evit pezh a sell ouzh an ijinenn, emezo, n'eus ket tu da gavout gwelloc'h er bed-holl. Ne gredan ket, evel reizh, mont a-enep da dud ken start en o menno, ha ken seven war ar marc'had, hag em dreñ a ran ouzhoc'h da c'houlenn : petra ober?

Gant ar vailhed war bep seurt skiantoù a zo e poellgor Er Guenedour em eus spi e vo kavet ar gouhent da zerc'hel lost ar Brizh en e roll, ma ne vo ket kollet un ardivink ken spletus hag en deus koustet ken ker all din.

En ho trugarekaat en a-raok ho pedan da zegemer, Aotrou Rener, va doujusañ gourc'hemennou.

Ludivig Kervoan.

Ar Poellgor zo em vodet d'an 22 a viz Henoal evit skeiñ ur sell war ho paperenn hag evit tabutal diwar he fenn.

Evit ar mare n'eo ket klozet an darvoudoù, er c'hontrol ! Emaer o klask ur vuoc'h suisat er Gourenez a-bezh ; ha d'ober hon eus bet gant ur pakad bras kaset deomp eus Naoned, merket warnañ (en diavaez) "Saout eus ar bed-holl". Siwazh, e kartoñs e oant ha n'eus bet netra da ober gante. Aman, en Arzhon, kement e ti Boullikaod, e ti Blouc'h, e ti Koadel, e ti Ridant, e ti Marzhin, h. a., e vez gorroet ar saout div wezh bemdeiz, laezh pe get. N'o deus biskoazh klevet komz eus hevelep ardivink, nemet dedennet bras ez int holl, gant ma kerzho ervat, evel reizh ! Daou ali hon eus degemeret gante (e-mesk an 350 bennak kinniget). Kentañ ali : skarzhit ar c'hellion diouzh ar c'hraou, kent gorro ! Eil ali : sur a-walc'h hoc'h eus trostet ar c'hlevekaer ouzh al lostoù kalz re izel Klaskit — gouez da Voullikaod — trostañ ar stramm uheloc'h, betek kalz uheloc'h. Hogen — post Koadel ivez — arabat d'ar c'hlevekaer bout re dost d'ar "rev(r)". Forzh penaos, emaeur o c'hortoz aman gant hiraezh, ho tanevell e sigur kement tra.

Poellgor Er Guenedour war ar gorro.

G.-S. Evel reizh e savo da ger studiadenn ar Poellgor... rak ne deo ket laezh a zeu gante, m'henn lavar deoc'h !

ETRE DAOU GENEIL :

— Brevet on o kargañ hag o tiskargañ listri e-pad an deiz !

— Pell zo emaut oc'h ober ar vicher-se ?

— Warc'hoazh e krogan.

Klevet digant va zad :

Ur beleg o weladenniñ e barrezioniz a chom a-sav dirak ti Ifig. Eman Ifig war dreuzoù an ti.

— N'eman ket da vamm er gêr, a c'houlenn ar beleg outañ.

— Eo, avat ; d'ar jardin a-dreñv an ti eo aet.

— Ne vo ket pell ? a c'houlenn adarre ar beleg.

— O, nann, Aotrou, ne gav ket din : brammat a rae 'n ur vont er-maez eus an ti.

GOUUVEN JAK.

Darngomanant : 10 Lur (kemm war ment ha priz an niverennoù)
50 % evit studierion ha soudarded

Dépôt légal effectué CPPP N° 41.411. Provision conseillée : 10 F
Directeur et imprimeur : H. HILLION, ARZON. CCP Rennes 120.68

ER GUENEDOUR

Pennskrivagner : **abEnnez** - Pep gwir miret strizh

D'AR RE HA N'INT KET KOMANANTET

Krog e vezer da deuziñ ar Plom evit hor c'hentañ niverenn da zonet. An niverenn-se zo ken talvoudus ken hon eus soñjet, kent lakaat dindan ar wask, goulenn diganeoc'h mar hoc'h eus c'hoant e vefe moulet ur skouerenn evidoc'h.

Perak ?

Peogwir ez eus anezhi ur c'heriaoueg a 500 ger bennak, da dalvezout a-benn lenn ha sevel ardamezioù gant ar brezhoneg.

20 vloaz zo ez kroget gant al labour-se ha setu gwraet, erfin, al levrenn Brezhonek-gallek.

An eil levrenn — un alc'hwez gallek-Brezhonek anezhi — prest ivez da vout moulet — a zeuy dizale.

HOR C'HOMANANTERION,

int, n'o deus ket d'en em chalañ, da nebeutañ ar re zo reizh gant o c'homanant : bez' o devo bep a niverenn.

AR RE ALL,

c'hoazh mar ne fell ket dezhe komanantiñ d'Er Guenedour, a vo gwraet ur skouerenn evite, mar goulennfont da HILLION - ARZON, ar c'hentañ ar gwellañ.

PRIZ :

war-dro 9 lur e kousto an 2 niverenn da zont.
Hogen n'eo ket dav kas ar arc'hant a-benn.

SKOAZELL

hon eus ezhomm diouzhtu, kouskoude... D'an
neb a c'hell...

NOTENN A-BOUEZ :

Arabat d'an dud tennañ diouzh
hor geriaoueg ster, stumm ha reizh lennegel ar gerioù boas.
N'eus da embann ganeomp nemet ar gerioù — o ster, o
stumm hag o reizh — evel ma vezont kavet en Ardame-
zouriezh.

TEUREL EVEZH IVEZ

ez eo nevez ar skiant-mañ e
brezhoneg. Alese an darn vrasañ eus gerioù hor geriaoueg
ne vezont ket kavet e nep geriadur.

AES EO NEUZE KOMPREN

ez eo ret da bep brezho-
neger adalek vremañ, kaout hor geriaoueg, siken mar ne
bled ket gant an Ardamezouriezh.

Ne vezo ket lakaet er c'henwerzh !

Ne vezo ket miret ar plom !

Ne vezo gwraet skouerenn ebet ouzhpenn !

Darngomanant : 10 Lur (kemm war ment ha priz an niverennoù)
50 % evit studierion ha soudarded

Dépôt légal effectué CPPP N° 41.411. Provision conseillée : 10 F
Directeur et Imprimeur : H. HILLION, ARZON. CCP Rennes 120.68